รายงาน

การประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทน การใช้ถุงหิ้วพลาสติกของโรงพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จัดทำโดย
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ปีงบประมาณ
2562

ISBN : 978-616-11-4114-1

รายงานการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติกของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2562

ที่ปรึกษา นายแพทย์ชัยพร สุชาติสุนทร
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

คณะผู้จัดทำ

ปาณบดี เอกะจัมปกะ
พูลสิน ศรีประยูร
ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ
จันสุดา โพธิ์เที่ยง
ฤกษ์ปภากร เขม้นกิจ
ปารีณา เกตตะรังศรี

ISBN : 978-616-11-4114-1
Website http://bps.moph.go.th/new_bps/monitoringandevaluation
จัดทำโดย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เทพอักษร พริ้นติ้ง จังหวัดนนทบุรี

คำนำ

กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 ให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง รณรงค์การใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ลดภาวะโลกร้อน โดยขอความร่วมมือประชาชนที่มารับบริการในโรงพยาบาลนำถุงผ้ามาใส่ยาทุกครั้ง กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข เห็นความสำคัญของการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก จึงได้ประเมินนโยบายดังกล่าว เพื่อประเมินความพร้อมของโรงพยาบาล ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก และความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ขอขอบคุณโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค กรมสุขภาพจิต กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณโรงพยาบาลชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสำรวจความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการนำนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก ไปขยายผลให้มีความครอบคลุมสถานบริการทุกระดับในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กระทรวงสาธารณสุข
มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

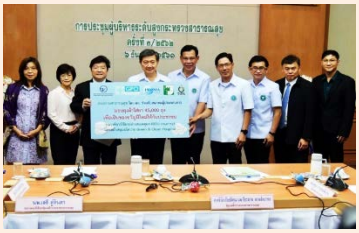

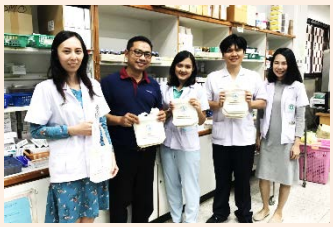

การประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพร้อมและการลดค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาล และประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) 2 แบบ คือ แบบสอบถามโครงการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก สอบถามทุกโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 947 แห่ง และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 3,476 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form ร้อยละ 92.2 (873 แห่ง จาก 947 แห่ง) เมื่อโรงพยาบาลได้รับนโยบายฯ โรงพยาบาลที่ไม่มีการจัดทำแผนดำเนินการมีจำนวนมากกว่าโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนดำเนินการ การสื่อสารกับผู้รับบริการใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในโรงพยาบาลและแจ้งผู้ป่วยโดยตรง เพื่อให้ประชาชนนำถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก สำหรับปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) พบว่า โรงพยาบาลทุกประเภทมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากกว่า ร้อยละ 75 และโรงพยาบาลทุกประเภทมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากกว่าร้อยละ 79.6 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561)

ในส่วนของความพึงพอใจของประชาชน ประชาชนร้อยละ 83.1 รับรู้ข้อมูลการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ทั้งนี้ ประชาชนมีการเตรียมถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกมากกว่าร้อยละ 50 (ร้อยละ 69.10) สำหรับความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับการรณรงค์การนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกและเห็นว่านโยบายนี้ควรดำเนินการต่อ รวมทั้งประชาชนคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติกและสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา อยู่ในระดับสูง และเห็นว่าการนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นภาระน้อย

ดังนั้น เป็นที่ชัดเจนว่า นโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ที่เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ส่งผลให้ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายนี้ดีควรดำเนินการต่อ เนื่องจากเป็นการลดภาวะโลกร้อน และเห็นว่าการนำถุงผ้ามาโรงพยาบาลเป็นภาระน้อย อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบปัญหาในการดำเนินงาน คือ

1) ประชาชนไม่ได้นำถุงผ้ามา หรือลืมนำถุงผ้ามา

2) กรณีฝนตกอาจทำให้ถุงผ้าเปียก ซึ่งส่งผลให้ยาที่อยู่ในถุงผ้าเกิดความเสียหาย

3) มีการบริจาคถุงผ้าใส่ยาแต่ไม่เพียงพอต่อจำนวนประชาชนที่ลืมนำถุงผ้ามา

4) ถุงผ้าที่มีขนาดเล็ก ทำให้ใส่ยาได้ไม่เพียงพอ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) ควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในเรื่องการนำถุงผ้าใส่ยามาใช้แทนถุงหิ้วพลาสติกอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมประชาชน

2) ควรมีการจำหน่ายถุงผ้าในโรงพยาบาลในราคาที่ประชาชนสามารถหาซื้อได้

3) สร้างแรงจูงใจในการใช้ถุงผ้า เช่น การลดค่าบริการทางการแพทย์ และ

4) ควรมีการขยายผลการใช้ถุงผ้าในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อให้ครอบคลุมทุกสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา	2
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 วิธีการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 เงื่อนไขการศึกษา	4
1.6 คำนิยาม	4
1.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา	5
1.8 ระยะเวลาดำเนินการ	5
1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 สถานการณ์พลาสติกในประเทศไทย	7
2.2 มาตรการการดำเนินงานเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกในต่างประเทศ	10
2.3 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้ถุงพลาสติกและถุงผ้า	17
2.4 การดำเนินงานด้านการลดใช้ถุงพลาสติกของหน่วยงานต่าง ๆ	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	27
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 ความพร้อมของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในการดำเนินงานตามนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วย แทนถุงหิ้วพลาสติก	29
4.2 ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือน ปีงบประมาณ 2561 และ 2562	33
4.3 ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560- กันยายน 2561)	39
4.4 การใช้ประโยชน์ของถุงหิ้วพลาสติกที่เหลือค้างในคลังพัสดุ	42
4.5 การดำเนินงานของโรงพยาบาลกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา	42
4.6 การประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยา แทนถุงหิ้วพลาสติก	44
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย	
5.1 บทสรุป	50
5.2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	52
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	จุดแข็งและจุดอ่อนของมาตรการทางกฎหมาย	14
ตารางที่ 2.2	จุดแข็งและจุดอ่อนของมาตรการสมัครใจ	16
ตารางที่ 4.1	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) และปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562)	34
ตารางที่ 4.2	ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) และ ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562)	37
ตารางที่ 4.3	ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	44
ตารางที่ 4.4	ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	44
ตารางที่ 4.5	ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	45
ตารางที่ 4.6	ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	45
ตารางที่ 4.7	ร้อยละการรับรู้ของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	46
ตารางที่ 4.8	ร้อยละประชาชนที่มีการเตรียมถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	47
ตารางที่ 4.9	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	47
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความคิดเห็นของการนำถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	48

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	มูลค่าการส่งออก–การนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	8
ภาพที่ 2.2	ขยะพลาสติกในประเทศไทย	9
ภาพที่ 4.1	ร้อยละความครอบคลุมของโรงพยาบาลในการตอบแบบสอบถาม	30
ภาพที่ 4.2	ร้อยละความครอบคลุมของการตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล	30
ภาพที่ 4.3	ร้อยละความครอบคลุมของการตอบแบบสอบถาม จำแนกตามโรงพยาบาลแต่ละประเภท	30
ภาพที่ 4.4	ร้อยละของโรงพยาบาลที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกรายเขตสุขภาพ	30
ภาพที่ 4.5	ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน	31
ภาพที่ 4.6	ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จำแนกรายเขตสุขภาพ	32
ภาพที่ 4.7	ร้อยละวิธีการสื่อสาร ให้ประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก	32
ภาพที่ 4.8	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) และปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562)	34
ภาพที่ 4.9	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และ ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ	35
ภาพที่ 4.10	ร้อยละการลดลงของปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก เมื่อเปรียบเทียบปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561)–2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ	36
ภาพที่ 4.11	ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) และปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562)	37

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4.12 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) และ ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ 38

ภาพที่ 4.13 ร้อยละการลดลงของค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกเปรียบเทียบปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ 39

ภาพที่ 4.14 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-กันยายน 2561) 40

ภาพที่ 4.15 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-กันยายน 2561) จำแนกรายเขตสุขภาพ 40

ภาพที่ 4.16 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-กันยายน 2561) จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล 41

ภาพที่ 4.17 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560-กันยายน 2561) จำแนกรายเขตสุขภาพ 41

ภาพที่ 4.18 ร้อยละการใช้ประโยชน์ของโรงพยาบาลในกรณีที่มีถุงหิ้วพลาสติกเหลือค้างในคลังพัสดุ 42

ภาพที่ 4.19 ร้อยละวิธีการที่โรงพยาบาลดำเนินการกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา 43

ภาพที่ 4.20 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้า จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล 43

ภาพที่ 4.21 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้าเพื่อนำไปแจกและจำหน่าย จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล 43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ถุงพลาสติกเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่กำเนิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสะดวกสบายมากขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่เมื่อมีการใช้ถุงพลาสติกมากเท่าไรก็เท่ากับทำให้เกิดภาวะโลกร้อนและสร้างขยะให้แก่โลกมากขึ้น เนื่องจากถุงพลาสติกหากปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ ถุงพลาสติก 1 ใบ จะใช้เวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีขยะพลาสติกเกิดขึ้นร้อยละ 12 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด หรือประมาณปีละ 2 ล้านตัน มีการนำขยะถุงพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์ปีละ 0.5 ล้านตัน ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน ส่วนใหญ่ 1.2 ล้านตัน เป็นเศษถุงขยะพลาสติกที่ปนเปื้อน อาทิ ถุงบรรจุอาหาร ถุงหิ้ว เป็นต้น (รายงานกรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2557) ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม

จากสภาพปัญหาอันเกิดจากขยะถุงพลาสติก รัฐบาลจึงมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 เรื่อง การลดปริมาณขยะทะเลระดับอาเซียน ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนรวมทั้งบริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก เช่น การใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็น และกระตุ้นให้ผู้ซื้อสินค้านำถุงผ้ามาใส่สินค้าเอง กระทรวงสาธารณสุขจึงได้มีนโยบายตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 ให้โรงพยาบาลในสังกัดทุกแห่งรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก และขอความร่วมมือผู้ป่วยประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยาเมื่อมารับบริการที่โรงพยาบาลทุกครั้ง เพื่อลดการใช้พลาสติก ลดภาวะโลกร้อน ตามนโยบายโรงพยาบาลเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (GREEN & CLEAN Hospital) ที่เน้นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาล ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและโลก

กองยุทธศาสตร์และแผนงานเห็นความสำคัญของนโยบายดังกล่าว จึงได้ทำการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและเป็นข้อเสนอในการปรับมาตรการการลดการใช้ถุงพลาสติกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพร้อมของโรงพยาบาลในการดำเนินงานการลดใช้ถุงหิ้วพลาสติกใส่ยา
2. เพื่อประเมินการลดค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกใส่ยา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

1.3 วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) 2 แบบ ดังนี้

1.3.1 แบบสอบถามโครงการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก สอบถามสำหรับโรงพยาบาลศูนย์โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมควบคุมโรค และกรมสุขภาพจิต จำนวน 947 แห่ง

1.3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มารับบริการ ต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 3,476 ราย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะปริมาณและรายจ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกของโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) และความพึงพอใจของผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลในพื้นที่สำรวจต่อนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก เท่านั้น

1.5 เงื่อนไขศึกษา

การวิเคราะห์ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก เป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างข้อมูลปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้งดใช้ถุงหิ้วพลาสติกปีงบประมาณ 2561 โดยเริ่มดำเนินการวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561

1.6 คำนิยาม

1.6.1 ผู้มารับบริการ หมายถึง ผู้ป่วยนอกที่มารับบริการในโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลสังกัดกรม

1.6.2 โรงพยาบาลสังกัดกรม หมายถึง โรงพยาบาลในสังกัดกรมควบคุมโรค กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกใน รพ. สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2562

→ ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก

→ ความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อนโยบายการใช้ถุงผ้าฯ

1.8 ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม–มิถุนายน 2562

1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.9.1 ได้ทราบผลการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

1.9.2 เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อเสนอเชิงนโยบายไปใช้ในการปรับมาตรการการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สถานการณ์พลาสติกในประเทศไทย

2.1.1 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกในประเทศไทย

อุตสาหกรรมถุงพลาสติกพัฒนาขึ้นในประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ลงทุนประกอบการและเลิกกิจการได้ง่าย สถานที่ผลิตหรือโรงงานใช้ตึกแถวขนาดเพียง 1-2 คูหา ผลิตด้วยกรรมวิธีที่ใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน ใช้แรงงานราคาถูกที่ไม่ต้องมีความชำนาญพิเศษ ผู้ประกอบการสามารถศึกษาวิธีการผลิตและการควบคุมเครื่องจักรได้จากผู้ขายเครื่องจักร และสามารถจ้างฝึกแรงงานเข้าทำงานได้ในเวลาอันรวดเร็ว เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่มีราคาเครื่องละไม่เกิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตเครื่องจักรผลิตถุงและกระสอบพลาสติกได้ แต่คุณภาพเครื่องจักรยังไม่เทียบเท่าเครื่องจักรที่นำเข้าจากต่างประเทศ การที่อุตสาหกรรมถุงพลาสติกใช้เงินลงทุนต่ำ เทคโนโลยีการผลิตไม่ซับซ้อน และใช้แรงงานมาก นักลงทุนต่างชาติจึงได้ย้ายฐานการผลิตจากต่างประเทศเข้ามา เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน และสิงคโปร์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาค่าจ้างแรงงานสูงในประเทศของตน ทำให้การผลิตของอุตสาหกรรมถุงพลาสติกในประเทศไทยจำนวนมากเป็นการผลิตเพื่อส่งออก ถุงพลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีปริมาณการผลิตสูงที่สุดเมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกชนิดอื่น ๆ ทั้งหมด โดยคิดเป็นร้อยละ 50 ของปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งหมดในประเทศ แต่ถุงพลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์ที่มูลค่าการผลิตรวมและส่วนต่างกำไร (profit margin) ต่ำ เนื่องจากมีการแข่งขันในระดับสูง

ในปัจจุบันผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกมีจำนวน 4,494 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์) โดยพบว่าใน พ.ศ. 2560 มีผู้ประกอบการขอจดทะเบียนจัดตั้งกิจการใหม่จำนวน 145 ราย และยกเลิกกิจการจำนวน 26 รายการ มูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์พลาสติกเพิ่มขึ้นจาก 3,604.53 ใน พ.ศ. 2556 เป็น 4,376.61 ล้านเหรียญสหรัฐ ใน พ.ศ. 2561 และมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์พลาสติกเพิ่มขึ้นจาก 3,704.94 ใน พ.ศ. 2556 เป็น 4,763.13 ล้านเหรียญสหรัฐ ใน พ.ศ. 2561 ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 มูลค่าการส่งออก–การนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

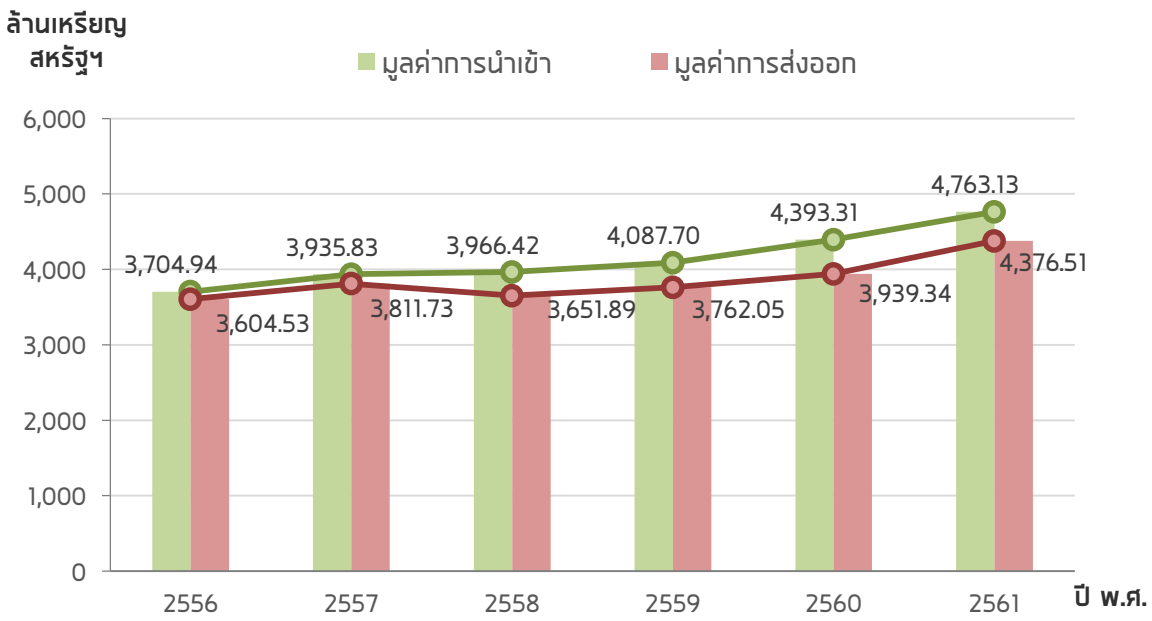

ที่มา: รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ปี 2561 และแนวโน้ม ปี2562,กระทรวงอุตสาหกรรม

สำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกปี 2562 คาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3-5 เนื่องจากไทยอาจได้รับประโยชน์จากสงครามการค้า ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งการมองหาคู่ค้าในแถบอาเซียนมากขึ้น

2.1.2 สถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทย

ประเทศไทยมีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศ 27.4 ล้านตันใน พ.ศ. 2560 คิดเป็นอัตราการเกิดขยะ 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน มีขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ 8.52 ล้านตัน/ปี ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2547 - 2557) มีขยะพลาสติก 2 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 12 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด มีการนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์เฉลี่ยประมาณปีละ 0.5 ล้านตัน ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน ส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติกที่ปนเปื้อน อาทิ ถุงบรรจุอาหาร ถุงหิ้ว ประมาณ 1.2 ล้านตัน

2.1.3 สถานการณ์ใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในประเทศไทย

ภาพที่ 2.2 ขยะพลาสติกในประเทศไทย

จากข้อมูลการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วในประเทศไทยพบว่ามีการใช้ถุงหิ้วพลาสติกเป็นจำนวนถึง 45,000 ล้านใบต่อปี โดยพบว่าแหล่งที่มีการใช้มากที่สุดอยู่ที่ตลาดสดเทศบาลและเอกชน มีการใช้จำนวน 18,000 ล้านใบต่อปี ร้านขายของชำทั่วประเทศ 400,000 แห่ง มีการใช้จำนวน 13,500 ล้านใบต่อปี และห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อ 16,330 แห่ง มีการใช้จำนวน 13,500 ล้านใบต่อปี (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ดังภาพที่ 2.2

2.2 มาตรการดำเนินงานเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกในต่างประเทศ

มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกที่ดำเนินการในประเทศต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ มาตรการทางกฎหมาย (Regulative Measure) และมาตรการสมัครใจ (Voluntary Measure)

2.2.1 มาตรการทางกฎหมาย

ประกอบด้วยการดำเนินการใน 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การเก็บภาษีถุงพลาสติก

2) การออกกฎหมายห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติก

หลาย ๆ ประเทศเลือกดำเนินมาตรการด้วยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่มีบางประเทศที่ดำเนินมาตรการทั้ง 2 รูปแบบควบคู่กันไป สำหรับการเก็บภาษีถุงพลาสติกดำเนินการได้ทั้งในระดับผู้ผลิตและผู้บริโภค ประเทศส่วนใหญ่เลือกดำเนินการในระดับผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้ใช้ถุงพลาสติกเป็นผู้จ่ายภาษี เพราะมาตรการดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการลดปริมาณการใช้ลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการเก็บภาษีที่ผู้ผลิตพบว่ายังคงมีการใช้ถุงพลาสติกจำนวนมากเช่นเดิม ถึงแม้ต้นทุนของถุงพลาสติกที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายได้เพิ่มมากขึ้น แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงกังวลว่าจะเสียลูกค้าไป หากเก็บเงินค่าถุงพลาสติกหรือปฏิเสธที่จะให้ถุงพลาสติกแก่ลูกค้า อีกทั้ง ผู้บริโภคยังคงไม่ได้ตระหนักถึงต้นทุนของถุงพลาสติกที่เพิ่มมากขึ้นและปัญหาที่เกิดขึ้นจากขยะถุงพลาสติก ดังนี้

1) การเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

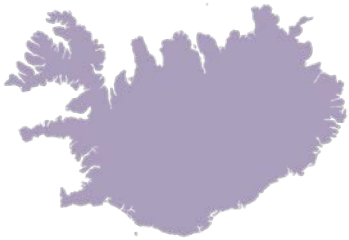

ประเทศไอซ์แลนด์ เป็นประเทศแรกที่ดำเนินการในเรื่องนี้ ถือเป็นประเทศต้นแบบและเป็นกรณีศึกษาให้แก่ประเทศต่าง ๆ เริ่มดำเนินการเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 เพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่ส่งผลต่อทัศนียภาพ/ความสวยงามของเมืองและแหล่งท่องเที่ยว ภาษีที่จัดเก็บได้นำไปใช้งานกองทุนสิ่งแวดล้อม

ไต้หวัน เริ่มดำเนินมาตรการใน พ.ศ. 2545 โดยห้ามใช้ถุงที่มีความหนากว่า 0.06 mm และกำหนดเก็บเงินค่าถุงที่มีความหนา 0.06 mm ขึ้นไป นอกจากนี้ใช้มาตรการสมัครใจ ส่งเสริมให้ประชาชนนำถุงตัวเองมาใส่ของ ต่อมาใน พ.ศ. 2561 ได้ขยายมาตรการเพิ่มเติม โดยห้ามแจกถุงพลาสติกใส่สินค้าให้กับลูกค้าโดยไม่คิดเงิน ประกอบด้วยร้านเบเกอรี่ ร้านซักแห้ง ร้านเครื่องดื่ม ร้านหนังสือและเครื่องเขียน ร้านถ่ายรูปและอุปกรณ์สื่อสาร ร้านขายยา และร้านขายอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อมุ่งสู่ Plastic-free Island

แอฟริกาใต้ กำหนดราคาขายถุงพลาสติกที่ราคา 0.46 แรนด์ต่อถุง หรือประมาณ 2 บาท และจ่ายภาษีการใช้อีก 0.04 แรนด์ต่อถุง หรือประมาณ 0.20 บาท นอกจากนี้ยังกำหนดให้การผลิตถุงพลาสติกต้องมีความหนาอย่างน้อย 0.03 มิลลิเมตร เพื่อให้มีการนำถุงพลาสติกไปใช้ซ้ำมากขึ้น

เดนมาร์ก เก็บภาษีจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าถุงพลาสติก โดยกำหนดอัตราภาษีตามน้ำหนักของถุงพลาสติก ซึ่งอยู่ที่อัตรา 22 เดนิซโครนต่อถุงพลาสติก 1 กิโลกรัม หรือ 125 บาท

เคนยา ประกาศห้ามการใช้ถุงพลาสติกทุกประเภท ทั้งประเภทถุงพลาสติกมีหูหิ้วและไม่มีหูหิ้วทุกชนิดและทุกขนาด เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560

นอกจากนี้ มีประเทศนิวซีแลนด์ แคนาดา สเปน และเบลเยี่ยม ดำเนินมาตรการเก็บภาษีถุงพลาสติกจากผู้บริโภค โดยเฉพาะเบลเยี่ยมมีการนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวไปใช้ในการจัดเก็บและรีไซเคิลถุงพลาสติก

2) การออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติกของประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

บังคลาเทศ เป็นประเทศแรกที่ห้ามไม่ให้มีการผลิตและจำหน่ายถุงพลาสติกที่ผลิตจากโพลีเอทธีลิน ใน พ.ศ. 2555 เนื่องจากถุงพลาสติกไปอุดตันท่อระบายน้ำ ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำได้ทันในช่วงเกิดน้ำท่วมใหญ่

สหรัฐอเมริกา มีหลายมลรัฐได้ออกมาตรการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติก หรือเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้ ได้แก่ เมืองซานฟรานซิสโก เวสท์พอร์ท วอชิงตันดีซี

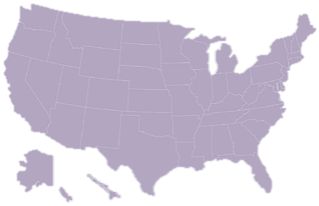

จีน มีการห้ามไม่ให้มีการผลิต จัดจำหน่าย และใช้ถุงพลาสติกที่ผลิตจากโพลีเอทธิลิน และผู้ค้าปลีกต้องเก็บค่าถุงพลาสติกจากผู้บริโภคที่รับถุงพลาสติกที่ผลิตจากโพลีเอทธิลินความหนาแน่นต่ำที่มีความหนามากกว่า 0.025 มิลลิเมตร

อิตาลี ได้ห้ามไม่ให้ผู้ค้าปลีกแจกถุงที่ทำจากโพลีเอทธิลินแก่ลูกค้าตั้งแต่ พ.ศ. 2554 โดยให้ใช้ถุงที่ย่อยสลายได้ ถุงกระดาษหรือถุงผ้าแทน

อินเดีย ได้ห้ามการใช้ถุงพลาสติกหรือกำหนดถุงพลาสติกต้องมีความหนามากกว่า 0.02 มิลลิเมตร ในรัฐสิกขิมราชสถาน และเกรละ เมืองมุมไบ เดลี จัณฑีดรห์

2.2.2 มาตรการสมัครใจของประเทศต่าง ๆ

ออสเตรเลีย โดยภาครัฐร่วมกับผู้ค้าปลีกตั้งเป้าหมายที่จะลดปริมาณการใช้ขยะพลาสติกร้อยละ 50 ภายใน พ.ศ. 2548 ซึ่งจากการดำเนินงานพบว่า ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ลดปริมาณการใช้ลงได้ ร้อยละ 41-44 แต่ก็ยังมีบางเมืองนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ เช่น เมืองท่องเที่ยวริมชายฝั่งทะเล ห้ามการใช้ถุงพลาสติก

อังกฤษ มีความร่วมมือของภาครัฐและผู้ค้าปลีกขนาดใหญ่ในการลดการใช้ถุงพลาสติก โดยมีเมือง Modbury เป็นเมืองแรกที่เป็นเมืองปลอดถุงพลาสติก ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างสูง เพราะมีผู้ดำเนินงานที่เข้มแข็งและเสียสละ

นอกจากนี้ผู้ค้าปลีกในอีกหลายประเทศยังเก็บค่าใช้ถุงพลาสติกจากผู้บริโภคเอง โดยไม่ได้มีมาตรการทางกฎหมาย เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี โปรตุเกส ฮังการี นอร์เวย์ และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

สำหรับจุดอ่อนและจุดแข็งของมาตรการทางกฎหมายและมาตรการสมัครใจ ดังตารางที่ 2.1 และ 2.2

ตารางที่ 2.1 จุดอ่อนและจุดแข็งของมาตรการทางกฎหมาย

ประเด็น	จุดอ่อน	จุดแข็ง
1. บุคลากร	ภาครัฐต้องใช้บุคลากรจำนวนมากในการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินมาตรการมีประสิทธิภาพ	ภาคเอกชนไม่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากในการดำเนินการ มีเพียงการปรับระบบบัญชีให้มีการเพิ่มเติมเรื่องภาษีที่จัดเก็บ
2. รายได้และงบประมาณ	❖ ภาครัฐมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินมาตรการด้านการจัดทำระบบภาษี การประชาสัมพันธ์และการบริหารจัดการ ❖ ภาคเอกชนมีค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงระบบบัญชีเดิมให้สามารถเพิ่มเติมภาษีที่จัดเก็บได้ ❖ มีผลกระทบทางลบต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายถุงพลาสติก	❖ ภาครัฐมีรายได้จากการเก็บภาษี ซึ่งสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ❖ ภาคเอกชนลดค่าใช้จ่ายจากการลดการใช้ถุงพลาสติก มีรายได้เพิ่มจากการขายถุงที่ใช้ได้หลายครั้งและถุงสำหรับใส่ขยะในครัวเรือน
3. วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่		ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่เพิ่มเติม

ประเด็น	จุดอ่อน	จุดแข็ง
4. การบริหารจัดการ	ภาครัฐต้องมีการบริหารจัดการภาษีที่จัดเก็บได้อย่างโปร่งใส ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบของกองทุนสิ่งแวดล้อม	การกำหนดอัตราภาษีมีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงได้ตามผลการดำเนินงานหรือการตอบสนองของประชาชน
5. นโยบาย แผนงาน และข้อมูล	❖ มีกระบวนการเกี่ยวกับการออกกฎหมาย ซึ่งทำให้ระยะเวลาการดำเนินงานยาวนานกว่ามาตรการสมัครใจ ❖ ต้องมีข้อมูลความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคเพื่อกำหนดอัตราภาษีได้เหมาะสม	
6. ผลงานหรือผลผลิต	ประมาณการใช้ถุงพลาสติกมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อระยะเวลาผ่านไป	❖ ลดประมาณการใช้ถุงพลาสติกลงได้มาก เพราะมีผลบังคับครอบคลุมประชาชนและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศ ❖ ทำให้เกิดการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของประเทศ

ที่มา: วรางคณา ศรนิล, มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก: ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555

ตารางที่ 2.2 จุดอ่อนและจุดแข็งของมาตรการสมัครใจ

ประเด็น	จุดอ่อน	จุดแข็ง
1. บุคลากร		ทั้งภาครัฐและเอกชนใช้บุคลากรน้อยในการดำเนินการ
2. รายได้และงบประมาณ	ภาครัฐไม่มีรายได้จากการดำเนินมาตรการ	❖ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินมาตรการไม่มากนัก ❖ ภาคเอกชนลดค่าใช้จ่ายจากการลดการใช้ถุงพลาสติก มีรายได้เพิ่มจากการขายถุงที่ใช้ได้หลายครั้งและถุงสำหรับใส่ขยะในครัวเรือน
3. วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่		ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่จำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่เพิ่มเติม
4. การบริหารจัดการ		การบริหารจัดการไม่ยุ่งยาก มีเพียงการจัดประชุมร่วมของภาครัฐและเอกชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ
5. นโยบาย แผนงานและข้อมูล		ไม่มีกระบวนการที่เกี่ยวกับการออกกฎหมาย สามารถดำเนินมาตรการได้ทันที
6. ผลงานหรือผลผลิต	ประมาณการลดใช้ถุงพลาสติกในภาพรวมของประเทศอาจลดลงไม่มากนัก เพราะการดำเนินมาตรการครอบคลุมเฉพาะภาคเอกชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเท่านั้น	ภาคเอกชนที่ดำเนินมาตรการมีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี

ที่มา: วรางคณา ศรนิล, มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก: ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555

2.3 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้ถุงพลาสติกและถุงผ้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้ถุงผ้า มีดังนี้

จิดาภา ลอยเดือนฉาย (2552) ได้ศึกษาการใช้ถุงผ้าขนส่งยาระหว่างห้องยา และหอผู้ป่วยพิเศษมหิดลอดุลยเดช ชั้น 6 ในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา เพื่อลดการใช้และปริมาณขยะประเภทถุงพลาสติกในโรงพยาบาล ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม–20 สิงหาคม 2551 โดยการประเมินข้อคิดเห็นต่อการใช้ถุงผ้าของเจ้าหน้าที่ห้องยา จำนวน 25 คน และเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยพิเศษมหิดลอดุลยเดช ชั้น 6 จำนวน 25 คน ผลการดำเนินงานพบว่า ในระยะเวลา 3 เดือน สามารถลดการใช้และปริมาณขยะประเภทถุงพลาสติกเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการดำเนินโครงการฯ โดยเฉลี่ย 4,410 ใบ สามารถประหยัดงบประมาณด้านการจัดซื้อถุงพลาสติกและการเผาขยะประเภทถุงพลาสติกทั้งสิ้น 3,130 บาท เมื่อประเมินความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้ถุงผ้าในการขนส่งยาสามารถช่วยลดภาวะโลกร้อนได้ และทำให้การปฏิบัติงานมีความสะดวก รวดเร็วไม่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลในระยะยาวได้

นิโลบล ตรีเสน่ห์จิต (2553) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจและทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาพฤติกรรม ทัศนคติและแรงจูงใจของผู้บริโภคต่อการใช้ถุงผ้า โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่เคยใช้ถุงผ้าในกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ในเขตวัฒนา ปทุมวัน บางรัก พญาไท และจตุจักร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าประชากรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี เป็นพนักงานเอกชน มีรายได้เฉลี่ย 10,000-20,000 บาท มีทัศนคติว่าถุงผ้ามีความทนทานและใช้งานได้นานกว่าถุงพลาสติก

ในส่วนของพฤติกรรม ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีที่จะตอบรับสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะใช้โอกาสนี้ในการพัฒนาธุรกิจหรือการสื่อสารทางการตลาดที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

อัจฉราพรรณ ลีฬพันธ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่องเจตคติและพฤติกรรมการลดการใช้ถุง พลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงเจตคติ และพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกของประชาชน รวมทั้งกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลดใช้ถุงพลาสติกและการควบคุมตนเองของประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติก โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Multi Stage กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่เคยเห็นโครงการลดใช้ถุงพลาสติกตามแหล่งชุมชนย่านธุรกิจ มหาวิทยาลัย ศูนย์ราชการในกรุงเทพมหานคร รวม 440 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเคยเห็นโครงการลดการใช้ถุงพลาสติกจากสื่อต่าง ๆ คือทางโทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ และญาติพี่น้อง นอกจากนี้ ร้อยละ 55 ของประชาชนที่เคยเห็นหรือรู้จักโครงการลดการใช้ถุงพลาสติก เห็นว่าโครงการฯ ประสบความสำเร็จ ขณะที่ ร้อยละ 45 เห็นว่าโครงการฯ ไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนเจตคติ กลุ่มอ้างอิง และพฤติกรรมระหว่างกลุ่มประชาชนที่เห็นว่าโครงการลดการใช้ถุงพลาสติกประสบความสำเร็จกับกลุ่มที่เห็นว่าโครงการฯ ไม่ประสบความสำเร็จแตกต่างกัน

ปาลิดา สามประดิษฐ์ (2560) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสาร ทัศนคติ และความรับผิดชอบทางสังคม ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ถุงผ้าบรรจุสินค้าที่ซื้อจาก Tops Market ของคนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ทัศนคติ และความรับผิดชอบทางสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ถุงผ้าบรรจุสินค้าที่ซื้อจาก Tops Market ของคนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน ในเขตห้วยขวาง เขตดินแดง เขตลาดพร้าว และเขตปทุมวัน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารและปัจจัยด้านความรับผิดชอบทางสังคมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ถุงผ้าบรรจุสินค้าที่ซื้อจาก Tops Market ของคนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติไม่ส่งผลการตัดสินใจใช้ถุงผ้าบรรจุสินค้าที่ซื้อจาก Tops Market ของคนในกรุงเทพมหานคร

2.4 การดำเนินงานด้านการลดใช้ถุงพลาสติกของหน่วยงานต่างๆ

หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการลดใช้ถุงพลาสติกมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยหน่วยงานที่มีบทบาทหลัก คือ **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

2.4.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาคเอกชน ผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้า สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการ 45 วัน รวมพลังลดถุงพลาสติก ลดโลกร้อน ระหว่างวันที่ 22 เมษายน–5 มิถุนายน 2552 เพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคในการลดใช้ถุงพลาสติก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค และโครงการ “No bag No baht” โดยกรุงเทพมหานครร่วมกับห้างร้านต่างๆ เริ่มดำเนินการใน พ.ศ. 2553 ได้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการลดใช้ถุงพลาสติก เช่น หากไม่รับถุงพลาสติกจะได้รับแต้มสะสมหรือส่วนลดเพิ่มเติม ห้างสรรพสินค้ามีการใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายได้แทน อย่างไรก็ตามการดำเนินการที่ผ่านมายังไม่มีรายงานประเมินผลที่ชัดเจน

พ.ศ. 2557 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการลดการใช้พลาสติกและโฟม โดยใช้มาตรการทางด้านสังคมแบบสมัครใจ อาทิ การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการลดใช้พลาสติก และการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการส่งเสริมการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ และได้จัดทำโครงการลดพลาสติกและโฟนของหน่วยงานในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 16 หน่วยงานเพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการจัดการขยะให้แก่หน่วยงานอื่นๆ โดยมีเป้าหมายจำนวนถุงพลาสติกและกล่องโฟมที่ทิ้งในถังขยะลดลงร้อยละ 20 โดยมีการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ลดปริมาณถุงพลาสติก เช่น การใช้ถุงผ้าไปตลาด การใช้กล่องใส่อาหาร/แก้วส่วนตัว

การซื้อของไม่ใส่ถุง การออกประกาศห้ามนำภาชนะที่ทำด้วยโฟมเข้าไปในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลเรื่องพลาสติกเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการลดใช้ถุงพลาสติก พบว่ามีหน่วยงานที่ลดการใช้ถุงพลาสติกได้ตามเป้าหมาย จำนวน 3 หน่วยงาน และมีหน่วยงานที่ลดการใช้กล่องโฟมได้ตามเป้าหมาย 5 หน่วยงาน

พ.ศ. 2558 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกภายใต้โครงการ “เมืองสะอาด คนในชาติมีสุข” ร่วมกับภาคธุรกิจเอกชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ โดยมีการประชาสัมพันธ์พร้อมออกแคมเปญรณรงค์เพื่อจูงใจให้ลูกค้าลดการใช้ถุงพลาสติก จัดกิจกรรมทุกวันพุธ ซึ่งใน พ.ศ. 2558 สามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้ถึง 15,703,161 ใบ

พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ (ร่าง) แผนจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ (พ.ศ. 2560–2564) โดยใช้หลัก 3R คือ ลดการใช้ (Reduce) ที่แหล่งกำเนิด การใช้ซ้ำ (Reuse) ให้มากที่สุด และการนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และได้จัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะและของเสียอันตราย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มีกรอบแนวคิดให้ใช้หลัก 3R/แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)/waste to resources หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP :Polluter Pays Principle) ส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) ให้ผู้ผลิตมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยใช้หลักการ Extended Producer Responsibility : EPR

2.4.2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในเดือนพฤศจิกายน 2560 ได้ร่วมลงนามข้อตกลงความร่วมมือการลดขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งกับผู้ประกอบการร้านค้าภายในมหาวิทยาลัย และในเดือนพฤษภาคม 2561 ร่วมมือกับภาคเอกชนด้านค้าปลีกเช่น บริษัท ซีพีออลล์ จำกัดมหาชน บริษัท สหลอว์สัน จำกัด บริษัท เซ็นทรัลฟู้ด รีเทล จำกัด เดินหน้าโครงการยกเลิกการใช้พลาสติกครั้งเดียวทิ้ง (NO MORE SINGLE USE PLASTIC) พร้อมตั้งเป้าเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในร้านสะดวกซื้อของประชากรในมหาวิทยาลัย

> “NO MORE SINGLE USE PLASTIC”

2.4.3 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (เซเว่น อีเลฟเว่น)

“ลดวันละถุง คุณทำได้”

ได้ประกาศเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะลดและเลิกการใช้ถุงพลาสติก ตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน 2561 ด้วยการจัดแคมเปญ “ลดวันละถุง คุณทำได้” รณรงค์ให้ผู้ใช้บริการที่ร้าน 7-11 ปฏิเสธ ไม่รับถุงพลาสติก เพื่อเป็นแบบอย่างในการสร้างจิตสำนึกลดการใช้ขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการต่อเนื่องร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โรงพยาบาลและมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งได้ทดลองโครงการนี้ตั้งแต่ 9 เดือนที่ผ่านมา สามารถลดการใช้ถุงพลาสติกไปได้ถึง 100 ล้านถุง เฉลี่ยเดือนละไม่น้อยกว่า 10 ล้านถุง โดยจะตั้งเป้าให้ถึง 1,000 ล้านถุงในอนาคต

2.4.4 กระทรวงสาธารณสุข

ได้เริ่มดำเนินการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 โดยเริ่มใช้ในโรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ จำนวน 30 แห่ง โดยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ติดป้ายประกาศหน้าห้องจ่ายยา รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร) มีนโยบายให้โรงพยาบาลทุกแห่งใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 โดยขอความร่วมมือผู้ป่วย ประชาชน นำถุงผ้ามาใส่ยาเมื่อมารับบริการที่โรงพยาบาลทุกครั้ง เพื่อลดการใช้พลาสติก ลดภาวะโลกร้อน ตามนโยบายโรงพยาบาลเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (GREEN & CLEAN Hospital) ที่เน้นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาล ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและโลก

> “โรงพยาบาลรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก”

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประเมินความพร้อมของโรงพยาบาล และประเมินการลดค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกใส่ยา ตลอดจนประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1.1 ทุกโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จำนวน 947 แห่ง ได้แก่

โรงพยาบาลศูนย์ทุกแห่ง	จำนวน	34 แห่ง
โรงพยาบาลทั่วไปทุกแห่ง	จำนวน	82 แห่ง
โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง	จำนวน	780 แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิตทุกแห่ง	จำนวน	19 แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ทุกแห่ง	จำนวน	28 แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดกรมควบคุมโรคทุกแห่ง	จำนวน	2 แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	จำนวน	2 แห่ง

3.1.2 ผู้รับบริการ

จำนวน 3,476 ราย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและโรงพยาบาลชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 จัดทำหนังสือขอความร่วมมือให้โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลสังกัดกรม ได้แก่ กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และกรมสุขภาพจิต ตอบแบบสอบถามโครงการ ฯ ผ่าน Google Form จำนวน 947 แห่ง

3.2.2 จัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ขอความร่วมมือในการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 10 แห่ง ๆ ละ 100 ราย รวมทั้งสิ้น 1,000 ราย

3.2.3 การเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ภาคละ 1 จังหวัด และโรงพยาบาลสังกัดกรมที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามโครงการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติกสำหรับโรงพยาบาล และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 24 แห่ง และผู้มารับบริการ 2,476 ราย ดังนี้

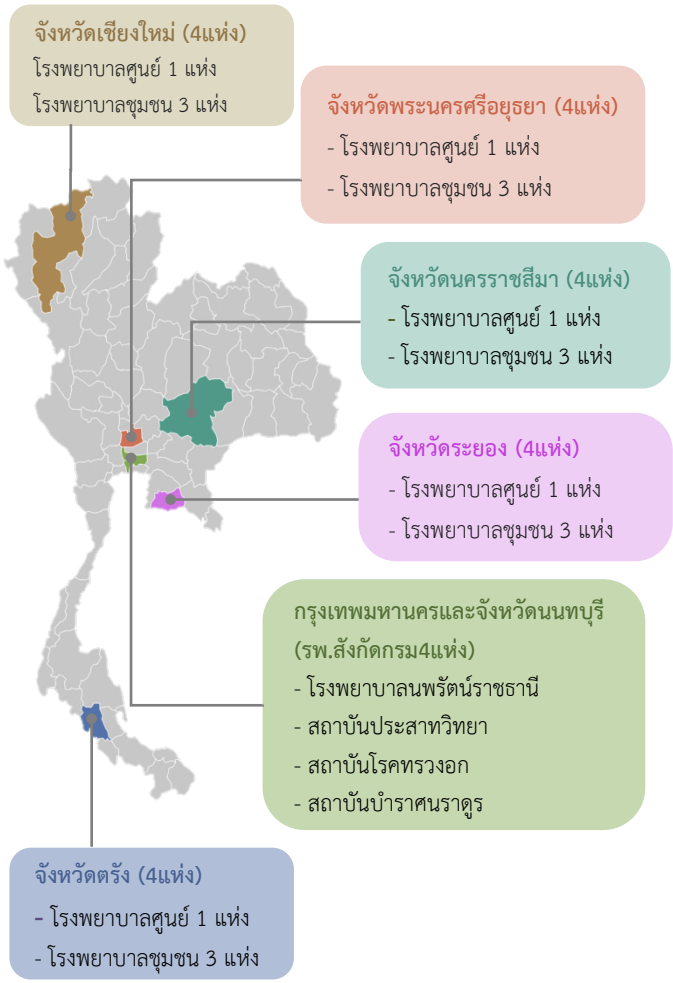

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด

3.3.1 แบบสอบถามโครงการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกสำหรับโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การขับเคลื่อนนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ส่วนที่ 2 การใช้ถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล

3.3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้มารับบริการต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปรความหมาย 5 ระดับ แปรผลจากค่าเฉลี่ย คือ

ระดับสูง	ผลจากค่าเฉลี่ย	3.67-5.00
ระดับปานกลาง	ผลจากค่าเฉลี่ย	2.34-3.66
ระดับต่ำ	ผลจากค่าเฉลี่ย	1.00-2.33

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จ ได้นำไปทดลองใช้ในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงาน และผู้ที่มารับบริการ ณ สถาบันประสาทวิทยา เพื่อทดสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตรงตามขอบข่ายที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ เพื่อนำมาปรับแบบสอบถามให้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมสถิติทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก เพื่อประเมินความพร้อมของโรงพยาบาลในการดำเนินงานการลดใช้ถุงหิ้วพลาสติกใส่ยา และการลดค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกใส่ยาตลอดจนประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ซึ่งผลการศึกษาแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ความพร้อมของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการดำเนินงานตามนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก
2. ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก
3. การใช้ประโยชน์ของถุงหิ้วพลาสติกที่เหลือค้างในคลังพัสดุ
4. การดำเนินงานของโรงพยาบาลกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา
5. ความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก

4.1 ความเป็นมา ความพร้อมของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการดำเนินงานตามนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก

4.1.1 ความครอบคลุมของโรงพยาบาลในการตอบแบบสอบถาม

โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form จำนวน 873 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.2 ของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (947 แห่ง) โดยพบว่า โรงพยาบาลชุมชนมีการตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 720 แห่ง จากจำนวนของการตอบแบบสอบถาม 873 แห่ง (ร้อยละ 82.5) รองลงมา คือ โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 78 แห่ง (ร้อยละ 8.9) โรงพยาบาลสังกัดกรม จำนวน 43 แห่ง (ร้อยละ 4.9) และโรงพยาบาลศูนย์น้อยที่สุด จำนวน 32 แห่ง (ร้อยละ 3.7) **ดังภาพที่ 4.1 และ ภาพที่ 4.2**

ภาพที่ 4.1 ร้อยละความครอบคลุมของโรงพยาบาลในการตอบแบบสอบถาม

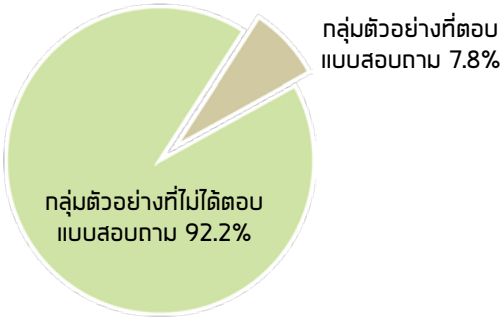

หมายเหตุ โรงพยาบาลที่ไม่ตอบแบบสอบถาม รวม 74 แห่ง ดังภาคผนวก 4

เมื่อเทียบสัดส่วนของการตอบแบบสอบถามของโรงพยาบาลแต่ละประเภท พบว่า โรงพยาบาลทั่วไปมีสัดส่วนการตอบแบบสอบถามกลับมามากที่สุด จำนวน 78 แห่ง จาก 82 แห่ง (ร้อยละ 95.1) รองลงมา คือ โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 32 แห่ง จาก 34 แห่ง (ร้อยละ 94.1) โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 720 แห่ง จาก 780 แห่ง (ร้อยละ 92.3) ขณะที่โรงพยาบาลสังกัดกรมมีการตอบแบบสอบถามกลับมาน้อยที่สุด จำนวน 43 แห่ง จาก 51 แห่ง (ร้อยละ 84.3) **ดังภาพที่ 4.3**

ภาพที่ 4.3 ร้อยละความครอบคลุมของการตอบแบบสอบถาม จำแนกตามโรงพยาบาลแต่ละประเภท

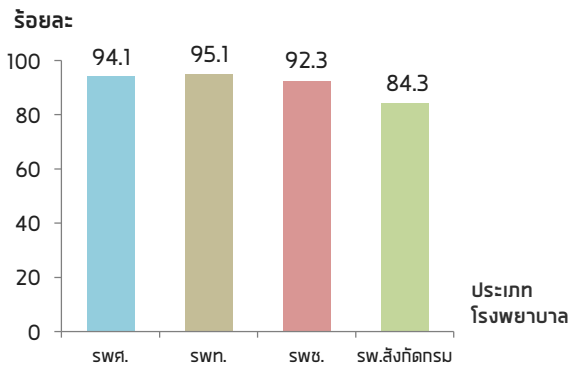

ภาพที่ 4.2 ร้อยละความครอบคลุมของการตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

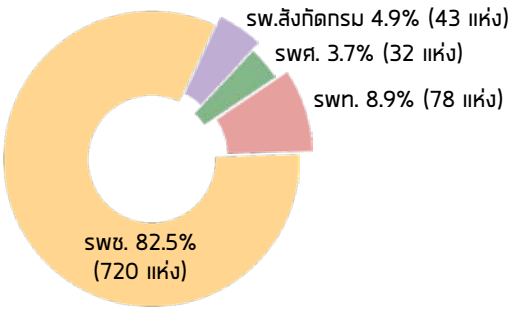

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ พบว่า โรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ 1 มีการตอบแบบสอบถามกลับมามากที่สุด (ร้อยละ 12.4) รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 8 และ 9 (ร้อยละ 9.7 และ 9.6 ตามลำดับ) และเขตสุขภาพที่ 4, 6, 7 และ 12 ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ (ร้อยละ 8.0–8.7) ทั้งนี้ โรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ 13 มีการตอบแบบสอบถามกลับมาน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.2) ทั้งนี้เนื่องจากไม่มี รพศ./รพท. และ รพช. ตั้งอยู่ในเขตสุขภาพที่ 13 **ดังภาพที่ 4.4**

ภาพที่ 4.4 ร้อยละของโรงพยาบาลที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกรายเขตสุขภาพ

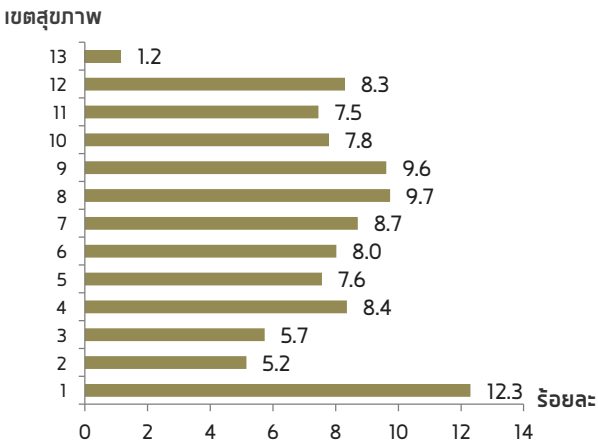

4.1.2 การขับเคลื่อนนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก มี 2 ด้าน ดังนี้

PLAN

1) ด้านแผนการดำเนินงาน

เมื่อโรงพยาบาลรับนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติกแล้ว โรงพยาบาลมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จำนวน 400 แห่ง (ร้อยละ 45.8) และไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จำนวน 473 แห่ง (ร้อยละ 54.2) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โรงพยาบาลที่ไม่มีการจัดทำแผนดำเนินงาน มีจำนวนมากกว่าโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนดำเนินงาน

เมื่อจำแนกตามประเภทโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลชุมชนมีการจัดทำแผนการดำเนินงานมากที่สุด จำนวน 429 แห่ง (ร้อยละ 33.3) รองลงมา คือ โรงพยาบาลทั่วไป (ร้อยละ 5.6) และโรงพยาบาลสังกัดกรม (ร้อยละ 3.6) ขณะที่โรงพยาบาลศูนย์มีการจัดทำแผนการดำเนินงานน้อยที่สุด จำนวน 29 แห่ง (ร้อยละ 3.3) **ดังภาพที่ 4.5**

ภาพที่ 4.5 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน

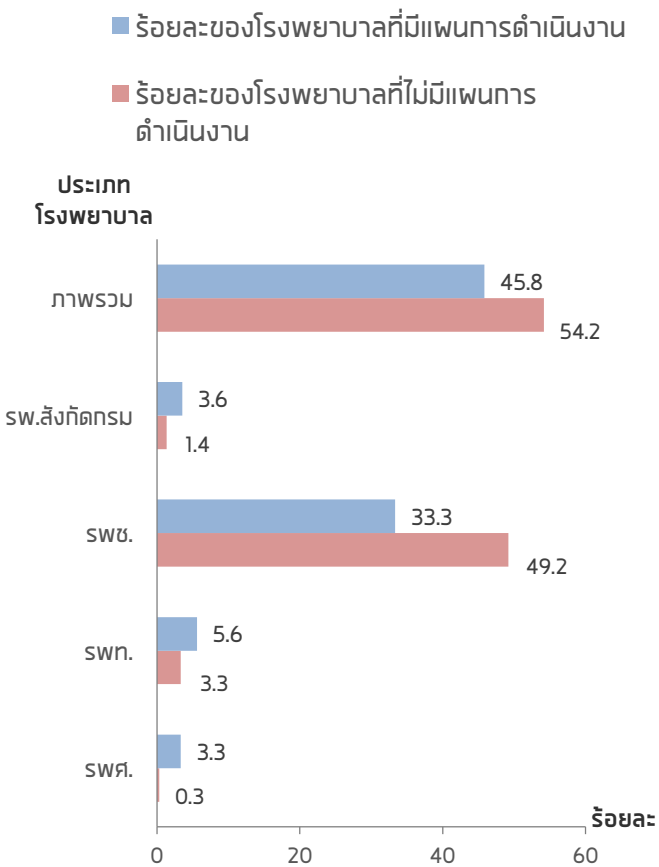

ภาพที่ 4.6 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จำแนกรายเขตสุขภาพ

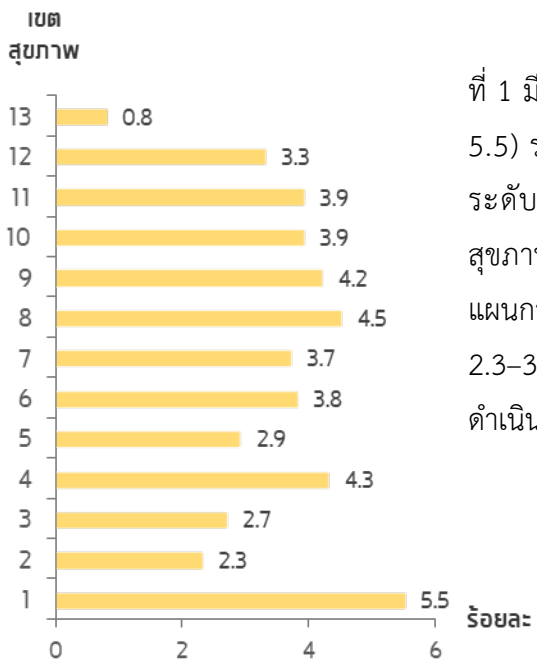

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่ 1 มีการจัดทำแผนการดำเนินงานมากที่สุด (ร้อยละ 5.5) รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 4, 8 และ 9 อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 4.2–4.5) สำหรับเขตสุขภาพที่ 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12 มีการจัดทำแผนการดำเนินงานอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 2.3–3.9) ขณะที่เขตสุขภาพที่ 13 มีการจัดทำแผนการดำเนินการน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.8) **ดังภาพที่ 4.6**

2) ด้านการสื่อสาร

วิธีการสื่อสารให้ประชาชนนำถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก พบว่าวิธีการประชาสัมพันธ์ในโรงพยาบาล และแจ้งผู้ป่วยโดยตรง อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 36.7 และ 35.1) รองลงมาคือใช้ Facebook/Line (ร้อยละ 16.6) และอื่น ๆ เช่น เสียงตามสายในชุมชน วิทยุชุมชน โทรทัศน์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ผ่านกำนันผู้ใหญ่บ้าน และ รพ.สต. (ร้อยละ 11.6) **ดังภาพที่ 4.7**

ภาพที่ 4.7 ร้อยละวิธีการสื่อสารให้ประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

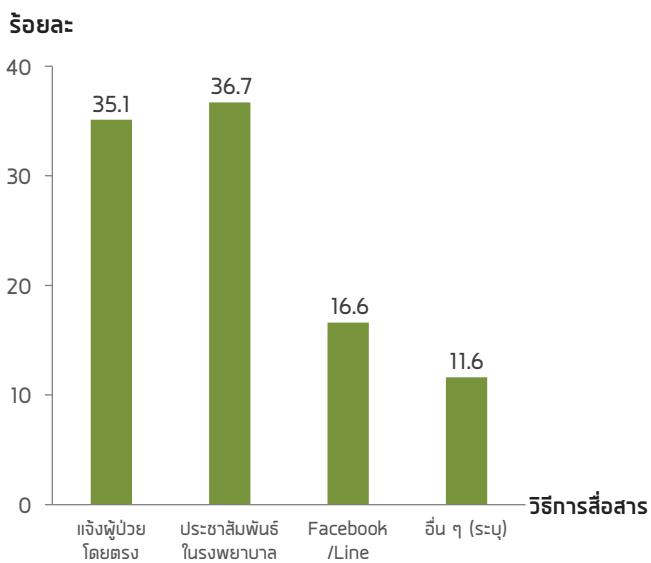

4.2 ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือน ปีงบประมาณ 2561 และ 2562

4.2.1 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล

1) ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกจำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า ในปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) โรงพยาบาลสังกัดกรมมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากที่สุด เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) จำนวน 10,752.9 กิโลกรัม (ร้อยละ 90.0) รองลงมา คือ โรงพยาบาลชุมชน มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง จำนวน 222,261.8 กิโลกรัม (ร้อยละ 89.6) และ โรงพยาบาลทั่วไป มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง จำนวน 70,358.2 กิโลกรัม (ร้อยละ 86.7) ขณะที่โรงพยาบาลศูนย์ มีปริมาณการซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงน้อยที่สุด จำนวน 40,670.3 กิโลกรัม (ร้อยละ 75.1) จะเห็นได้ว่าโรงพยาบาลทุกประเภทมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากกว่าร้อยละ 75 **ดังตารางที่ 4.1** และ **ภาพที่ 4.8**

ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 395,381.6 กิโลกรัม และ ในปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 51,338.5 กิโลกรัม จะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2562 มี การซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงจากปีงบประมาณ 2561 จำนวน 344,043.2 กิโลกรัม หรือ **ลดลง ร้อยละ 87.0**

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรกปีงบประมาณ 2562

ประเภทของโรงพยาบาล	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก			
	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (กก.)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (กก.)	ปริมาณถุงหิ้วพลาสติกลดลง เมื่อเทียบกับรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (กก.)	ร้อยละ
รพศ.	54,144.9	13,474.6	40,670.3	75.1
รพท.	81,152.9	10,794.7	70,358.2	86.7
รพช.	248,130.9	25,869.1	222,261.8	89.6
รพ.สังกัดกรม	11,952.9	1,200.0	10,752.9	90.0
รวม	395,381.6	51,338.5	344,043.2	87.0

ภาพที่ 4.8 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562

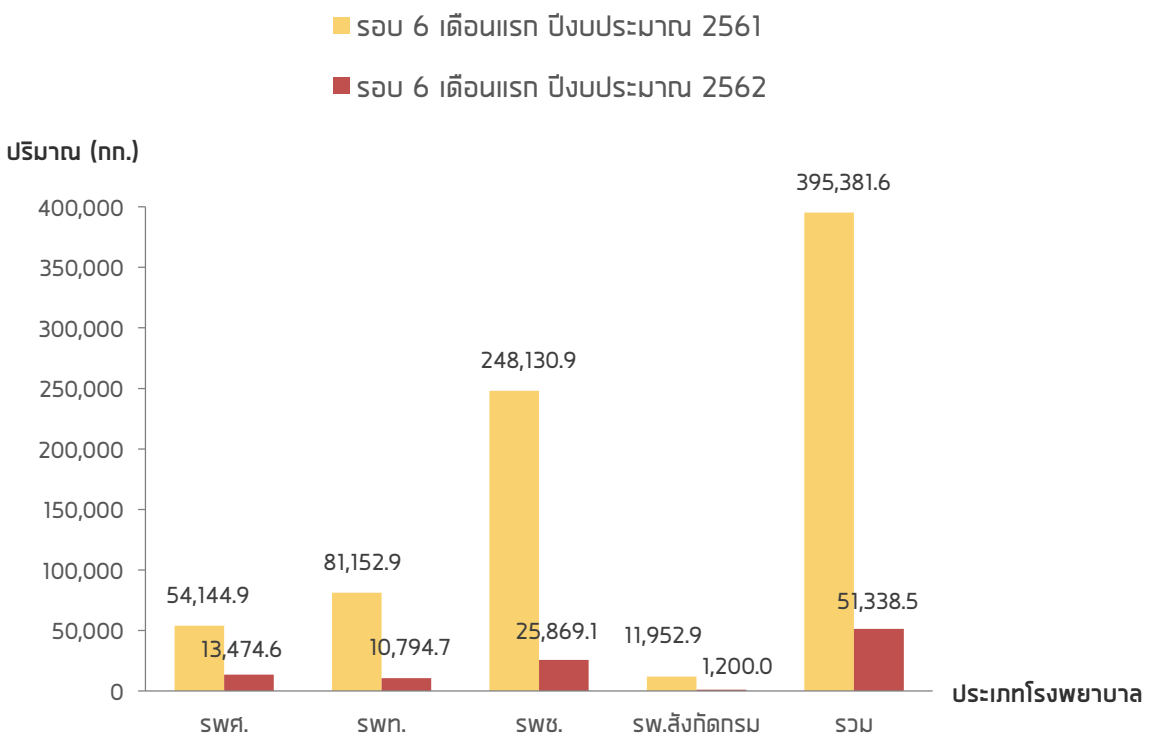

2) ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกจำแนกรายเขตสุขภาพ

ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) เขตสุขภาพที่ 1–12 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 17,778.4–45,111.1 กิโลกรัม และ ในปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) เขตสุขภาพที่ 1-12 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกจำนวน 136-12,365.5 กิโลกรัม ขณะที่เขตสุขภาพที่ 13 ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลสังกัดกรม ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560-มีนาคม 2561) มีการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกเพียง 2,458.8 กิโลกรัม และในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) ไม่มีการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก **ดังภาพที่ 4.9**

ภาพที่ 4.9 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 จำแนกรายเขตสุขภาพ

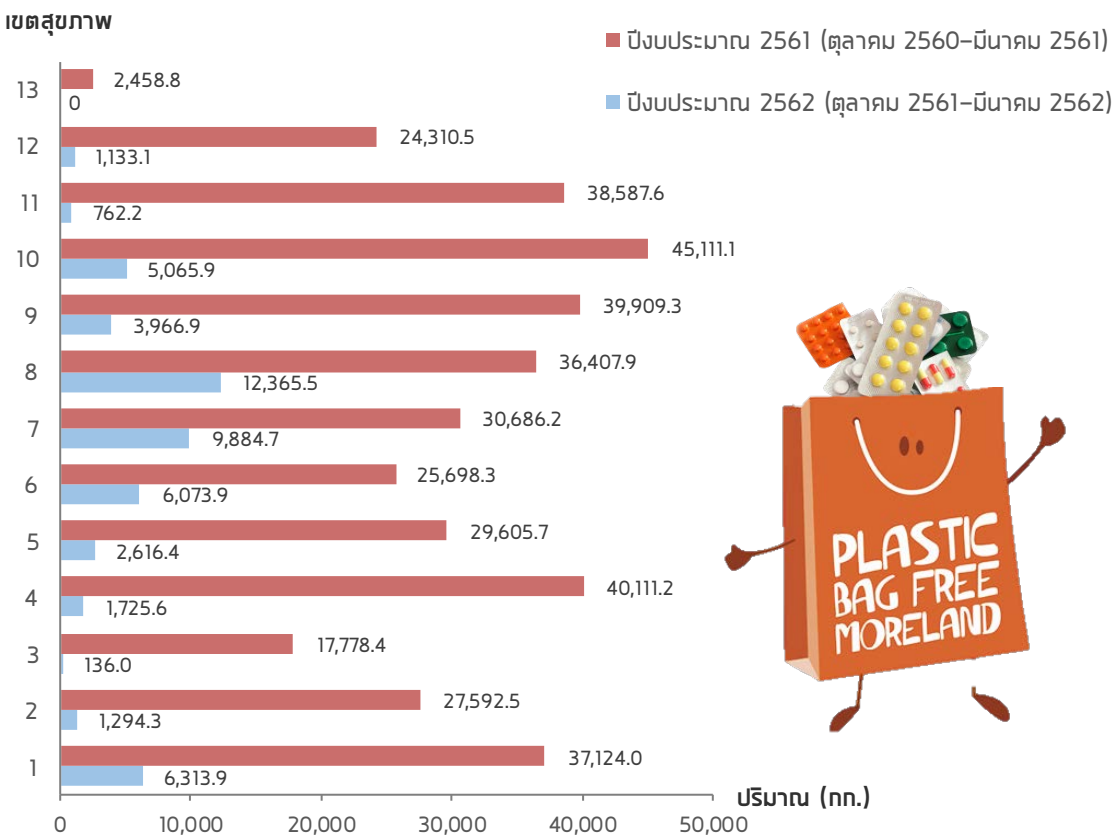

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ โดยการเปรียบเทียบร้อยละการลดลงของปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) พบว่า เขตสุขภาพที่ 13 ไม่มีการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 2 3 4 5 9 11 และ 12 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงร้อยละ 90.1–99.2 รองลงมาคือ เขตสุขภาพที่ 1 และ 10 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงในปริมาณที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 83.0 และร้อยละ 88.8 ส่วนเขตสุขภาพที่เหลือมีการลดลงของปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุดคือ เขตสุขภาพที่ 6 7 และ 8 ร้อยละ 66.0–76.4 **ดังภาพที่ 4.10**

ภาพที่ 4.10 ร้อยละการลดลงของปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก เมื่อเปรียบเทียบรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561–2562 จำแนกรายเขตสุขภาพ

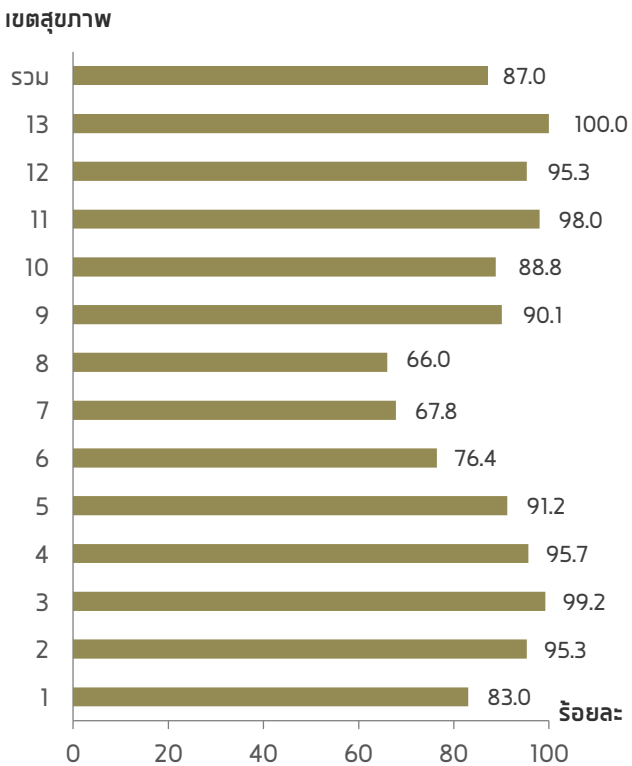

4.2.2 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล

1) ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกจำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก 27,028,669.09 บาท และในปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก 3,132,823.59 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก **ลดลง** จากปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) เป็นจำนวนเงิน 23,895,845.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.4

เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลสังกัดกรม และโรงพยาบาลชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากที่สุดในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 90.5 และ ร้อยละ 90.2 รองลงมาคือโรงพยาบาลทั่วไปมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง ร้อยละ 87.7 ขณะที่โรงพยาบาลศูนย์มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 79.6 **ดังตารางที่ 4.2** และ**ภาพที่ 4.11**

ตารางที่ 4.2 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562

ประเภทของโรงพยาบาล	ค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงหิ้วพลาสติก			
	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (บาท)	ค่าใช้จ่ายลดลงเมื่อเทียบกับ รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	ร้อยละ
รพศ.	3,441,880.28	702,563.71	2,739,316.57	79.6
รพท.	5,036,906.20	618,091.00	4,418,815.20	87.7
รพช.	17,917,377.64	1,752,168.88	16,165,208.76	90.2
รพ.สังกัดกรม	632,504.98	60,000.00	572,504.98	90.5
รวม	27,028,669.09	3,132,823.59	23,895,845.51	88.4

ภาพที่ 4.11 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562

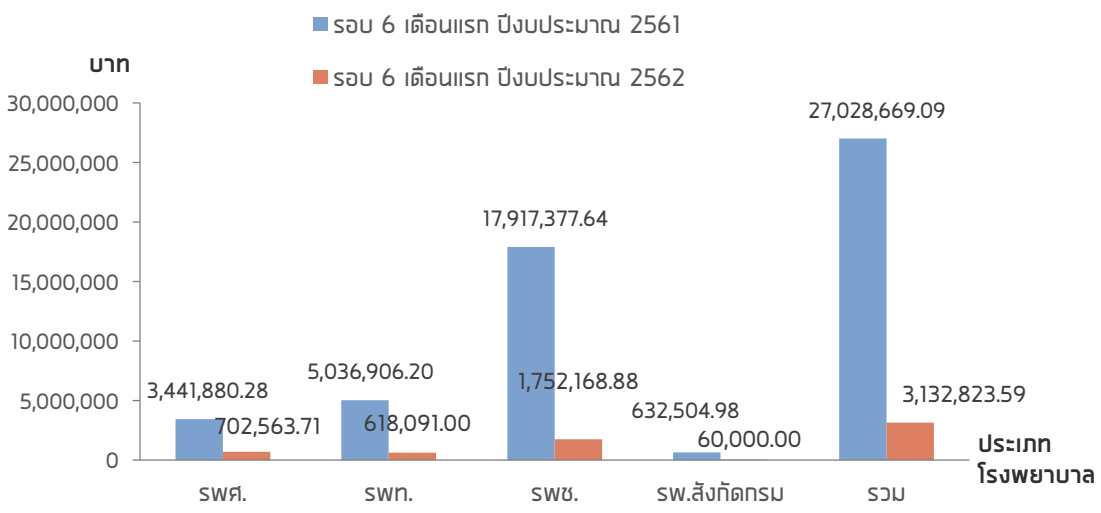

2) ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกจำแนกรายเขตสุขภาพ

ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) เขตสุขภาพที่ 1–12 มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก 1,130,156.50–3,001,457.20 บาท และ ในปีงบประมาณ 2562 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) เขตสุขภาพที่ 1-12 มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงเหลือ 9,185–685,144.20 บาท ขณะที่เขตสุขภาพที่ 13 ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลสังกัดกรม ในปีงบประมาณ 2561 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกเพียง 130,475.93 บาท และในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) ไม่มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก **ดังภาพที่ 4.12**

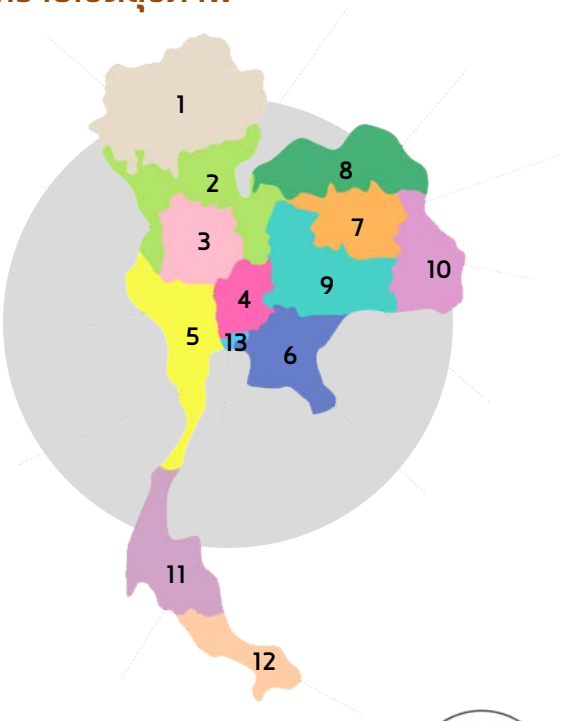

ภาพที่ 4.12 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 จำแนกรายเขตสุขภาพ

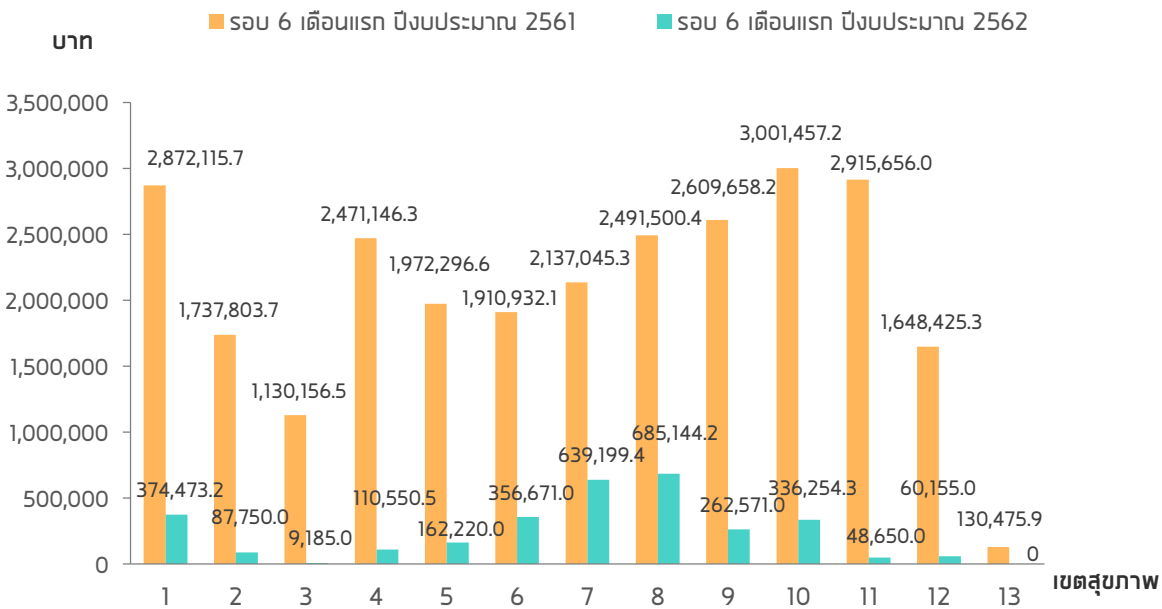

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ โดยการเปรียบเทียบร้อยละการลดลงของค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) พบว่า เขตสุขภาพที่ 13 ไม่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) รองลงมาคือเขตสุขภาพที่ 2 3 4 5 11 และ 12 มีค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง ร้อยละ 91.8–99.2 ขณะที่เขตสุขภาพที่ 1 6 9 และ 10 มีค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงร้อยละ 81.3–89.9 สำหรับเขตสุขภาพที่เหลือมีการลดลงของค่าใช้จ่ายในการซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุดคือ เขตสุขภาพที่ 7 ร้อยละ 70.1 และเขตสุขภาพที่ 8 ร้อยละ 72.5 **ดังภาพที่ 4.13**

ภาพที่ 4.13 ร้อยละการลดลงของค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกเปรียบเทียบรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 จำแนกรายเขตสุขภาพ

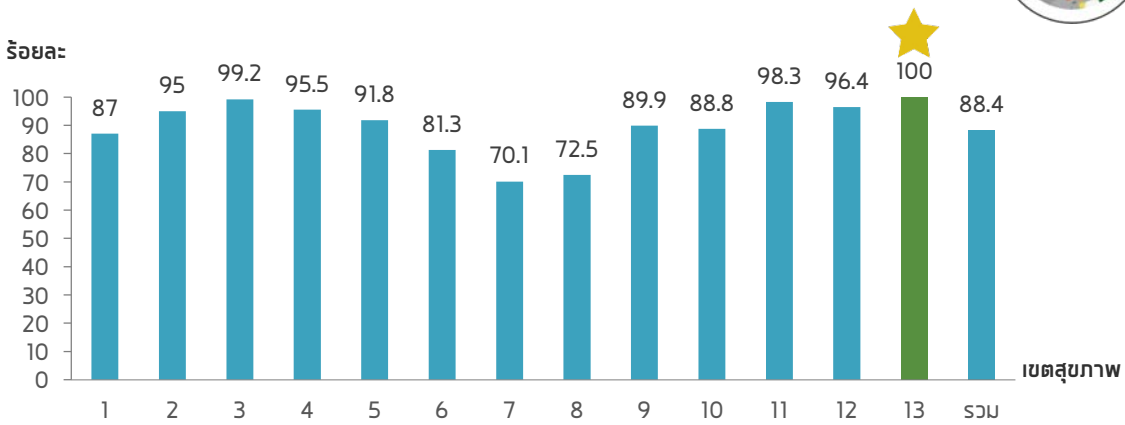

4.3 ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560– กันยายน 2561)

4.3.1 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก

ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก จำนวน 790,763.3 กิโลกรัม เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลสังกัดกรมมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุด จำนวน 23,905.9 กิโลกรัม รองลงมาเป็นโรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลศูนย์มีปริมาณที่ใกล้เคียงกันคือ 162,305.9 และ 108,289.8 กิโลกรัม ขณะที่โรงพยาบาลชุมชนมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกมากที่สุด จำนวน 496,261.8 กิโลกรัม **ดังภาพที่ 4.14**

ภาพที่ 4.14 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561)

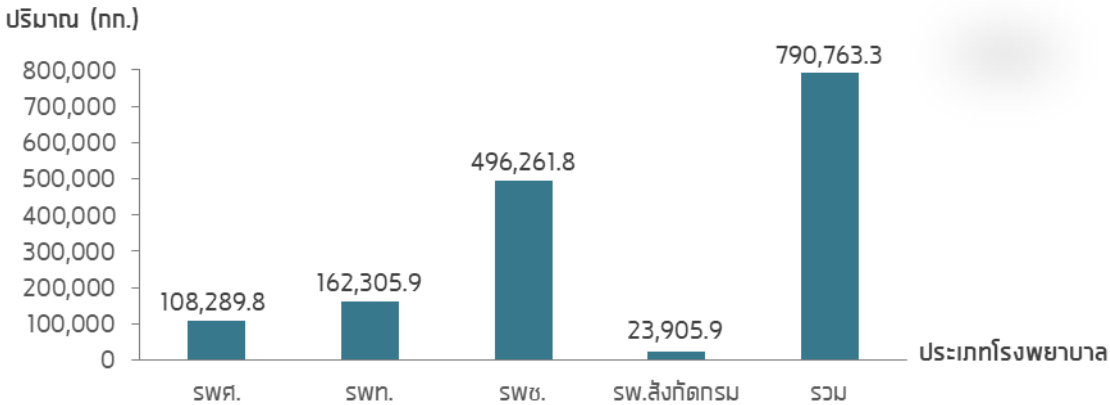

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่ 10 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกมากที่สุด จำนวน 90,222.3 กิโลกรัม รองลงมาคือเขตสุภาพที่ 4 และ 9 จำนวน 80,222.3 และ 79,818.5 กิโลกรัม ตามลำดับ ขณะที่เขตสุขภาพที่ 13 มีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุด จำนวน 4,917.7 กิโลกรัม **ดังภาพที่ 4.15**

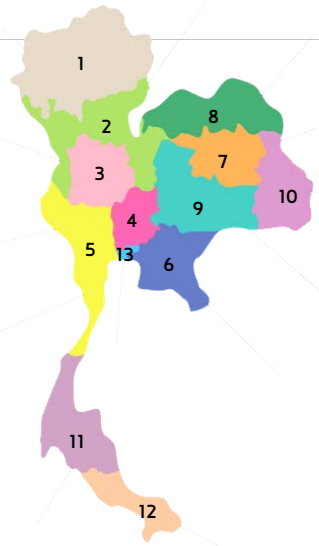

ภาพที่ 4.15 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) จำแนกรายเขตสุขภาพ

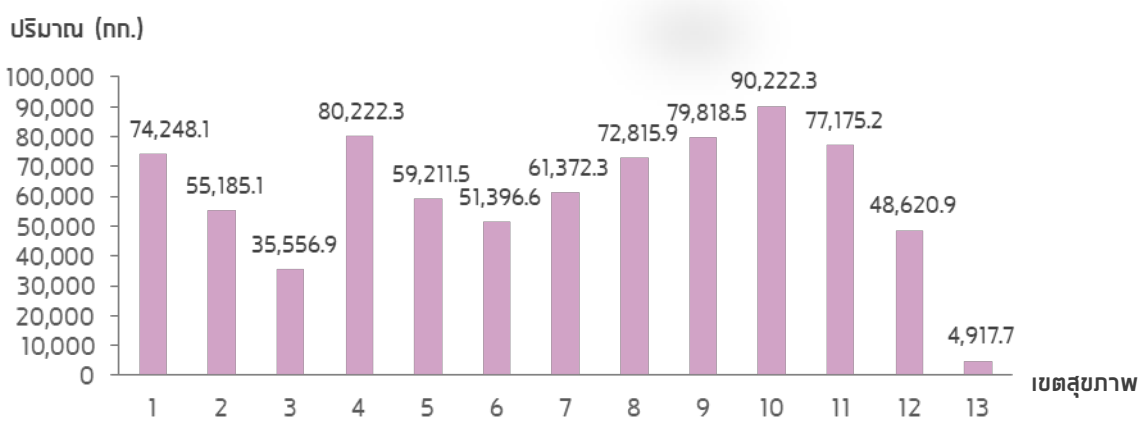

4.3.2 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก

ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก เป็นจำนวนเงิน 54,057,338.18 บาท โดยโรงพยาบาลชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกมากที่สุด เป็นจำนวนเงิน 35,834,755.28 บาท รองลงมาคือโรงพยาบาลทั่วไป 10,073,812.40 บาท และโรงพยาบาลศูนย์ 6,883,760.55 บาท ขณะที่โรงพยาบาลสังกัดกรมมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุด 1,265,009.95 บาท **ดังภาพที่ 4.16**

ภาพที่ 4.16 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล

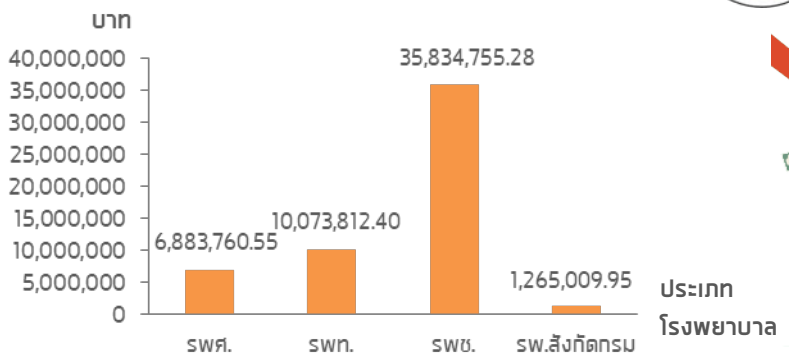

ภาพที่ 4.17 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) จำแนกรายเขตสุขภาพ

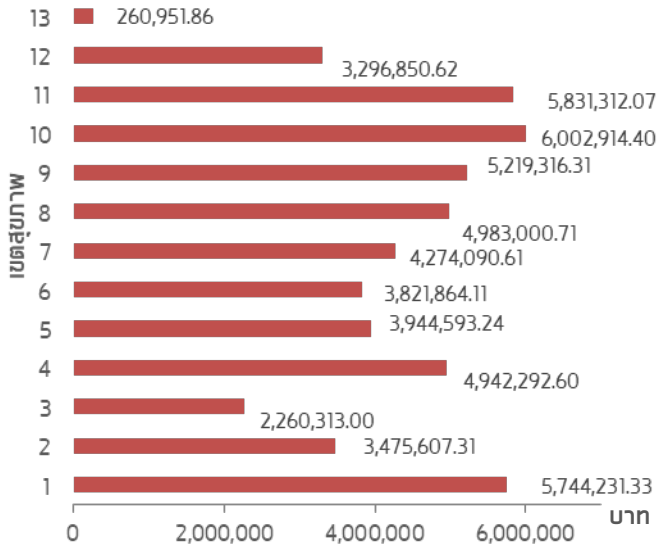

เมื่อจำแนกรายเขตสุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่ 1 9 10 และ 11 มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกมากที่สุดเป็นจำนวนเงิน 5,219,316.31–6,002,914.40 บาท ขณะที่เขตสุขภาพที่ 13 มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกน้อยที่สุด เป็นจำนวนเงิน 260,951.86 บาท **ดังภาพที่ 4.17**

4.4 การใช้ประโยชน์ของถุงหิ้วพลาสติกที่เหลือค้างในคลังพัสดุ

พบว่า โรงพยาบาลมีการนำถุงหิ้วพลาสติกที่เหลือค้างในคลังพัสดุไปใช้ประโยชน์ในโรงพยาบาลมากที่สุด (ร้อยละ 43.3) รองลงมา คือ ใช้ใส่ยาให้ผู้ป่วยกรณีที่ผู้ป่วยลืมถุงผ้า (ร้อยละ 35.2) แจกให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ร้อยละ 10.8) อื่น ๆ (ร้อยละ 7.5) และออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ **ดังภาพที่ 4.18**

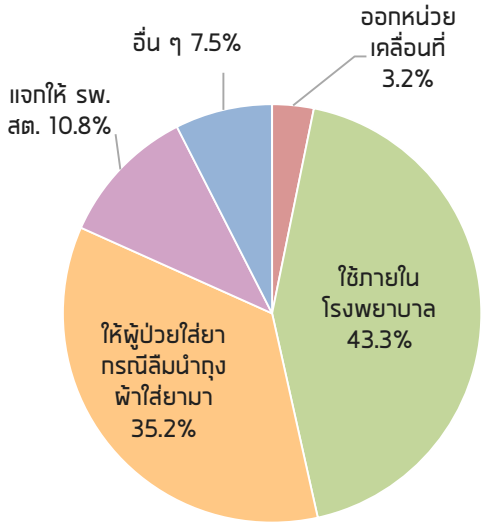

ภาพที่ 4.18 ร้อยละการใช้ประโยชน์ของโรงพยาบาลในกรณีที่มีถุงหิ้วพลาสติกเหลือค้างในคลังพัสดุ

4.5 การดำเนินงานของโรงพยาบาลกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา

วิธีการที่โรงพยาบาลดำเนินการกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา ได้แก่ แจกถุงผ้าให้ใส่ยามากที่สุด (ร้อยละ 37.0) รองลงมา ใช้ถุงหิ้วพลาสติกของโรงพยาบาล (ร้อยละ 24.6) อื่น ๆ ได้แก่ ให้ยืมตะกร้ายา ซื้อถุงผ้าที่ร้านค้า/สหกรณ์ ใส่กระเป๋าถือ (ร้อยละ 23.1) และใช้ถุงกระดาษ (ร้อยละ 15.3) **ดังภาพที่ 4.19**

ภาพที่ 4.19 ร้อยละวิธีการที่โรงพยาบาลดำเนินการ กรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา

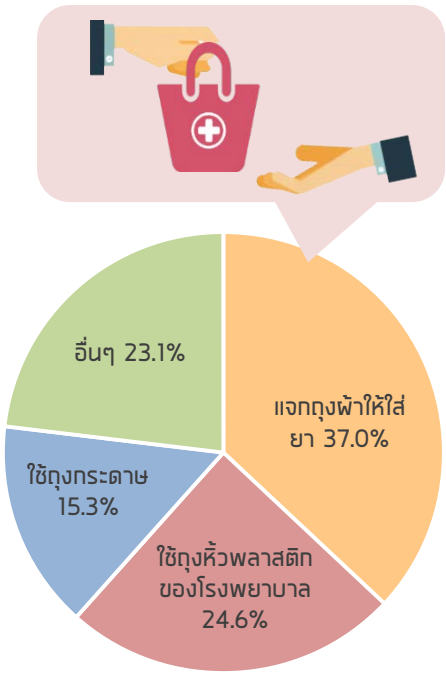

เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาลที่มีการแจกถุงผ้า พบว่า โรงพยาบาลชุมชนได้มีการแจกถุงผ้าให้กับผู้มารับบริการมากที่สุด (ร้อยละ 46.8) รองลงมา คือ โรงพยาบาลศูนย์ (ร้อยละ 9.7) และโรงพยาบาลสังกัดกรมมีการแจกถุงผ้าน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.8) กรณีจำหน่าย พบว่า โรงพยาบาลชุมชน มีการจำหน่ายมากที่สุด (ร้อยละ 18.5) โรงพยาบาลที่เหลือ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลสังกัดกรม มีสัดส่วนการจำหน่ายที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 2.3-5.2) **ดังภาพที่ 4.20-4.21**

นอกจากนี้ โรงพยาบาลส่วนใหญ่ 2 ใน 3 ไม่มีการสั่งทำถุงผ้า (ร้อยละ 64.7) ขณะที่โรงพยาบาล 1 ใน 3 มีการสั่งทำถุงผ้า (ร้อยละ 35.3) โดยโรงพยาบาลชุมชนสั่งทำถุงผ้ามากที่สุด (ร้อยละ 25.6) นอกจากนี้พบว่าโรงพยาบาลมีการสั่งทำถุงผ้าเพื่อแจก (ร้อยละ 69.1) และเพื่อจำหน่าย (ร้อยละ 30.9)

ภาพที่ 4.20 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้า จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

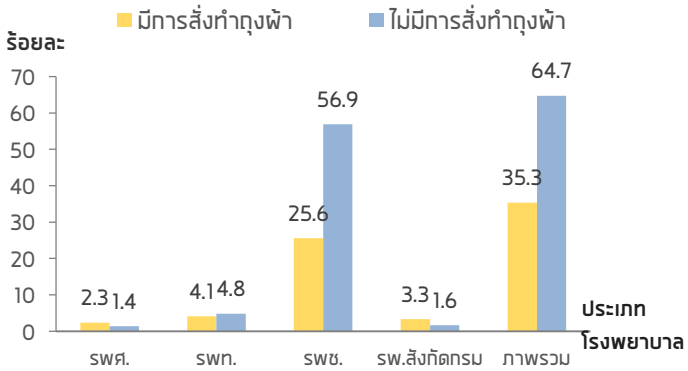

ภาพที่ 4.21 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้าเพื่อนำไปแจกและจำหน่าย จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

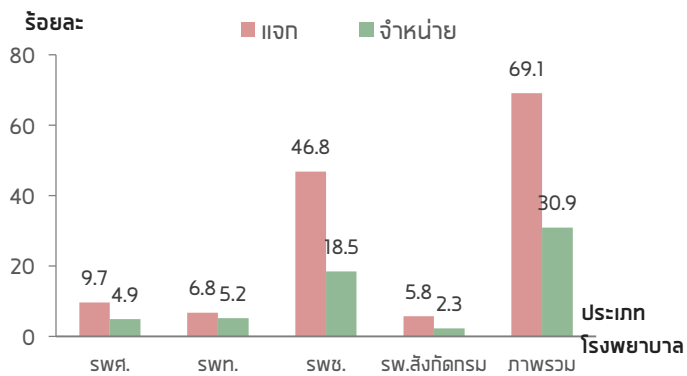

4.6 การประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ได้มีการสอบถามผู้มารับบริการในโรงพยาบาล จำนวน 3,476 คน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 34 แห่ง ผลการศึกษามีดังนี้

4.6.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และ อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่มีการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มารับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก จำนวนทั้งสิ้น 3,476 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 33.3 (1,158 คน) และเพศหญิง ร้อยละ 66.7 (2,318 คน) **ดังตารางที่ 4.3**

1) จำนวนกลุ่มตัวอย่างและเพศ

ตารางที่ 4.3 ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (N = 3,476)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	1,158	33.31
หญิง	2,318	66.69
รวม	3,476	100.00

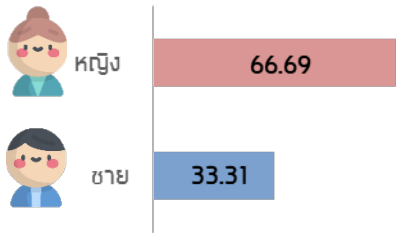

2) อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 36-59 ปี (ร้อยละ 46.6) รองลงมาอายุ 20-35 ปี (ร้อยละ 27.0) อายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 20.4) และอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 6.0) **ดังตารางที่ 4.4**

ตารางที่ 4.4 ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (N = 3,476)

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 - 19 ปี	210	6.0
20 - 35 ปี	937	27.0
36 - 59 ปี	1,621	46.6
60 ปีขึ้นไป	708	20.4
รวม	3,476	100.00

3) ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 76.6) รองลงมาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 20.1) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 3.3) **ดังตารางที่ 4.5**

ตารางที่ 4.5 ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (N = 3,476)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2,662	76.6
ปริญญาตรี	700	20.1
สูงกว่าปริญญาตรี	114	3.3
รวม	3,476	100.00

4)อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ พนักงานบริษัทมากที่สุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมาได้แก่ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 23.2) เกษตรกร (ร้อยละ 13.3) รับราชการ (ร้อยละ 10.3) ค้าขายและกิจการส่วนตัว (ร้อยละ 9.4) และนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 7.0) **ดังตารางที่ 4.6**

ตารางที่ 4.6 ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (N = 3,476)

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	244	7.0
รับจ้างทั่วไป	807	23.2
พนักงานบริษัท	1,059	30.5
รับราชการ	359	10.3
เกษตรกร	461	13.3
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	325	9.4
อื่น ๆ	221	6.3
รวม	3,476	100.0

4.6.2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

1) การรับรู้ของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.1) รับรู้ข้อมูลการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก มีประชาชนเพียงร้อยละ 16.9 ไม่ทราบข้อมูล ทั้งนี้ ประชาชนได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาลมากที่สุด (ร้อยละ 84.5) รองลงมา คือโทรทัศน์ (ร้อยละ 9.2) อื่น ๆ ได้แก่ Facebook เว็บไซต์ ประกาศเสียงตามสาย อาสาสมัครสาธารณสุขและผู้นำชุมชน (ร้อยละ 5.6) และรับรู้จากวิทยุน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.7) **ดังตารางที่ 4.7**

ตารางที่ 4.7 ร้อยละการรับรู้ของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

การรับรู้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ทราบจากแหล่งข้อมูล (ร้อยละ)			
			โรงพยาบาล	โทรทัศน์	วิทยุ	อื่น ๆ
ทราบ	2,888	83.1	84.5	9.2	0.7	5.6
ไม่ทราบ	588	16.9	-	-	-	-

2) การเตรียมถุงผ้ามาใส่ยา

ประชาชน ร้อยละ 69.1 มีการเตรียมถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ส่วนประชาชนร้อยละ 30.9 ไม่ได้เตรียมถุงผ้ามาใส่ยา สาเหตุที่ไม่ได้เตรียมถุงผ้ามา คือ

1. ใส่ในกระเป๋าถือ ซึ่งมียาจำนวนไม่มาก
2. มารับบริการที่ไม่มียากลับบ้าน เช่น รับบริการฉีดยา เจาะเลือด หรือ ขอใบรับรองแพทย์
3. การมารับบริการเป็นครั้งแรก จึงไม่ทราบว่าต้องนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก
4. มารับบริการกรณีฉุกเฉิน จึงไม่ได้มีการเตรียมถุงผ้ามา

ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ร้อยละประชาชนที่มีการเตรียมถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

การเตรียมถุงผ้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เตรียม	2,402	69.1
ไม่เตรียม	1,074	30.9
รวม	3,476	100.0

3) ความคิดเห็นของการนำถุงผ้าใส่ยามาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมากกว่าร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก และเห็นว่านโยบายนี้ควรดำเนินการต่อในระดับมาก-มากที่สุด นอกจากนี้ ประชาชนร้อยละ 93.1 คิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงพลาสติก ในระดับมาก-มากที่สุด และมีประชาชน ร้อยละ 86.5 สะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยาในระดับมาก-มากที่สุด และประชาชนร้อยละ 70.3 คิดว่าการนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ดี มีประชาชนร้อยละ 18.8 คิดว่าการที่นำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระในระดับมาก-มากที่สุด **ดังตารางที่ 4.9**

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

รายการ	ระดับความคิดเห็น							
	มาก-มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย-น้อยที่สุด		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	3,207	92.3	237	6.8	32	0.9	3,476	100.0
2. ท่านคิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ	3,224	92.8	216	6.2	36	1.0	3,476	100.0
3. ท่านคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติก	3,236	93.1	205	5.9	35	1.0	3,476	100.0
4. ท่านสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา	3,008	86.5	369	10.6	99	2.8	3,476	100.0
5. ท่านคิดว่าการที่ท่านนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ	654	18.8	378	10.9	2444	70.3	3,476	100.0

หากพิจารณาระดับคะแนน พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับการรณรงค์การนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก และเห็นด้วยว่านโยบายนี้ควรดำเนินการต่อ อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ประชาชนคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติกและสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา อยู่ในระดับสูง และประชาชนคิดว่าการนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นภาระน้อย **ดังตารางที่ 4.10**

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนน ความคิดเห็นของการนำถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ความคิดเห็นต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	4.57	0.670	สูง
2. ท่านคิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ	4.55	0.669	สูง
3. ท่านคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติก	5.59	0.659	สูง
4. ท่านสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา	4.40	0.823	สูง
5. ท่านคิดว่าการที่ท่านนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ	2.07	1.389	ต่ำ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย

5.1 บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพร้อมและการลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการในการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

เมื่อโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขรับนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติกมาดำเนินการแล้ว พบว่า โรงพยาบาลที่ไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน มีมากกว่าโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยโรงพยาบาลใช้การสื่อสารกับผู้ป่วยโดยตรง และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มารับบริการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

จัดทำแผน 45.8%

ไม่จัดทำแผน 54.2%

แจ้งผู้ป่วยโดยตรง และประชาสัมพันธ์

ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) พบว่า ลดลงจากปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) จำนวน 344,043.2 กิโลกรัม (ร้อยละ 87.0) ทั้งนี้ โรงพยาบาลทุกประเภทมีปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ลดลงมากกว่า ร้อยละ 75.0 และลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก เป็นจำนวนเงิน 23,895,845.51 บาท (ร้อยละ 88.4) ทั้งนี้ โรงพยาบาลทุกประเภทมีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลงมากกว่าร้อยละ 79.6

ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ลดลง กว่า 80%

ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ลดลง กว่า 75%

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับการรณรงค์การนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก และ เห็นด้วยว่านโยบายนี้ควรดำเนินการต่อ อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ประชาชนคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติกและสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา อยู่ในระดับสูง และประชาชนคิดว่าการนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นภาระน้อย

ประชาชนส่วนมาก เห็นด้วยกับนโยบายฯ

จะเห็นได้ว่า เมื่อมีนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ที่เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ส่งผลให้ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกลดลง และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายนี้ดี ควรดำเนินการต่อ เนื่องจากเป็นการลดภาวะโลกร้อน และถือว่าการนำถุงผ้ามาโรงพยาบาล เป็นภาระน้อย

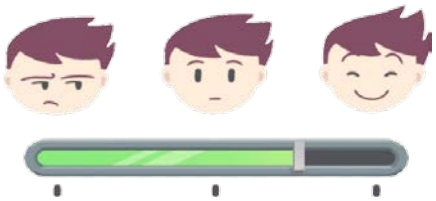

ปัญหาและอุปสรรค์ในการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบปัญหาในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชาชนไม่ได้นำถุงผ้ามา เนื่องจากมารับบริการครั้งแรกจึงไม่ทราบว่าให้มีการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก ลืมนำถุงผ้ามาใส่ยา และการนำถุงผ้ามาด้วยเป็นการไม่สะดวก

2. ถุงผ้าที่ผู้รับบริการนำมาใส่ยาไม่มีข้อมูลของโรงพยาบาล เช่น ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์เมื่อมีข้อสงสัยในเรื่องการรับประทานยา ผู้รับบริการต้องเดินทางมาสอบถามข้อมูลด้วยตนเองที่โรงพยาบาล

3. กรณีฝนตกอาจทำให้ถุงผ้าเปียก ส่งผลให้ยาที่อยู่ในถุงผ้าเกิดความเสียหาย

4. มีการบริจาคถุงผ้าใส่ยา แต่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ป่วยที่ลืมนำถุงผ้ามา ประชาชนเตรียมถุงผ้าที่มีขนาดเล็กทำให้ใส่ยาได้ไม่เพียงพอ

5.2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ควรมีการขยายผลการใช้ถุงผ้า ในรพ.สต. เพื่อให้ครอบคลุมทุกสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ
2. ควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในเรื่องการนำถุงผ้าใส่ยามาใช้แทนถุงหิ้วพลาสติกอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมประชาชน
3. ควรมีการจำหน่ายถุงผ้าภายในโรงพยาบาล ในราคาที่ผู้ป่วยสามารถหาซื้อได้
4. สร้างแรงจูงใจในการใช้ถุงผ้า เช่น การลดค่าบริการทางการแพทย์
5. กรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามา เจ้าหน้าที่ได้มีการแจกถุงผ้าที่ได้มาจากการรับบริจาค แต่ทั้งนี้ถุงผ้าที่ได้รับบริจาคไม่เพียงพอต่อประชาชนที่มารับบริการ จึงควรใช้ถุงกระดาษที่เหลือใช้หรือถุงหิ้วพลาสติกที่คงเหลือในคลังพัสดุใส่ยาให้ผู้ป่วยแทน

ความร่วมมือของประชาชนต่อ

นโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยา

แทนถุงหิ้วพลาสติก

ภาคผนวก

ตารางข้อมูลผลการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

1. ประเมินความพร้อมของโรงพยาบาล

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของโรงพยาบาล ที่ตอบแบบสอบถามโครงการประเมินนโยบายการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก

เขตสุขภาพ	รพศ.	รพท.	รพช.	รพ.สังกัดกรม	จำนวนที่ตอบแบบสอบถาม	เขตสุขภาพ
1	3	7	92	6	108	12.4
2	2	5	37	1	45	5.2
3	1	4	45	-	50	5.7
4	3	9	54	7	73	8.4
5	4	11	50	1	66	7.6
6	5	7	54	4	70	8.0
7	2	3	68	3	76	8.7
8	2	7	73	3	85	9.7
9	3	4	76	1	84	9.6
10	2	7	58	1	68	7.8
11	3	7	53	2	65	7.4
12	2	7	60	4	73	8.4
13	-	-	-	10	10	1.1
รวมแบบสอบถามที่ได้รับ	32	78	720	43	873	100.0
รวมแบบสอบถามที่ไม่ได้รับ	2	4	60	8	74	-
รวมแบบสอบถามทั้งหมด	34	82	780	51	947	-
ร้อยละที่ได้รับแบบสอบถามที่ได้รับใน รพ.แต่ละประเภท	94.1	95.1	92.3	84.3	92.2	-
ร้อยละที่ได้รับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับใน รพ.แต่ละประเภท	5.9	4.9	7.7	15.7	7.8	-

ตารางที่ 2 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีแผนการดำเนินงาน จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล

ประเภทของโรงพยาบาล	มีแผนการดำเนินงาน	ไม่มีแผนการดำเนินงาน	รวมทั้งหมด	ร้อยละของหน่วยงานที่มีแผน	ร้อยละของหน่วยงานที่ไม่มีแผน
รพศ.	29	3	32	3.3	0.3
รพท.	49	29	78	5.6	3.3
รพช.	291	429	720	33.3	49.2
รพ.สังกัดกรม	31	12	43	3.6	1.4
รวมทั้งหมด	400	473	873	45.8	54.2

ตารางที่ 3 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จำแนกรายเขตสุขภาพ

เขต	มีแผนการดำเนินงาน	ร้อยละ	ไม่มีแผนการดำเนินงาน	ร้อยละ
1	48	5.5	60	6.9
2	20	2.3	25	2.9
3	24	2.7	26	3.0
4	38	4.3	35	4.0
5	25	2.9	41	4.7
6	33	3.8	37	4.2
7	32	3.7	44	5.0
8	39	4.5	46	5.3
9	37	4.2	47	5.4
10	34	3.9	34	3.9
11	34	3.9	31	3.6
12	29	3.3	44	5.0
13	7	0.8	3	0.3
รวมทั้งหมด	400	45.8	473	54.2

ตารางที่ 4 ร้อยละของวิธีการสื่อสารให้ประชาชนนำถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

วิธีการสื่อสาร	ความถี่ในการเลือกใช้	ร้อยละ
แจ้งผู้ป่วยโดยตรง	825	35.1
ประชาสัมพันธ์ในโรงพยาบาล	863	36.7
Facebook/Line	390	16.6
อื่น ๆ (ระบุ)	275	11.6
รวมทั้งหมด	**2,353**	**100.0**

ตารางที่ 5 ปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 เมื่อเปรียบเทียบกับรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562

ประเภทของโรงพยาบาล	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก			
	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (กก.)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (กก.)	การลดลงของปริมาณสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก (กก.)	ร้อยละ
รพศ.	54,144.9	13,474.6	40,670.3	75.1
รพท.	81,152.9	10,794.7	70,358.2	86.7
รพช.	248,130.9	25,869.1	222,261.6	89.6
รพ.สังกัดกรม	11,952.9	1,200.0	10,752.9	90.0
รวม	**395,381.6**	**51,338.5**	**344,043.2**	**87.0**

ตารางที่ 6 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562)

ประเภทของโรงพยาบาล	ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก			
	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (บาท)	ค่าใช้จ่ายลดลง (บาท)	ร้อยละ
รพศ.	3,441,880.28	702,563.71	2,739,316.57	79.6
รพท.	5,036,906.20	618,091.00	4,418,815.20	87.7
รพช.	17,917,377.64	1,752,168.88	16,165,208.76	90.2
รพ.สังกัดกรม	632,504.98	60,000.00	572,504.98	90.5
รวม	**27,028,669.09**	**3,132,823.59**	**23,895,845.51**	**88.4**

ตารางที่ 7 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติกในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ

เขต	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (บาท)	การลดลงเมื่อเทียบกับปี 62	
			มูลค่า (บาท)	ร้อยละของการลดลง (บาท)
1	2,872,115.66	374,473.21	2,497,642.45	87.0
2	1,737,803.65	87,750.00	1,650,053.65	95.0
3	1,130,156.50	9,185.00	1,120,971.50	99.2
4	2,471,146.30	110,550.50	2,360,595.80	95.5
5	1,972,296.62	162,220.00	1,810,076.62	91.8
6	1,910,932.06	356,671.00	1,554,261.06	81.3
7	2,137,045.31	639,199.36	1,497,845.95	70.1
8	2,491,500.36	685,144.20	1,806,356.16	72.5
9	2,609,658.15	262,571.00	2,347,087.15	89.9
10	3,001,457.20	336,254.32	2,665,202.88	88.8
11	2,915,656.04	48,650.00	2,867,006.04	98.3
12	1,648,425.31	60,155.00	1,588,270.31	96.4
13	130,475.93	-	130,475.93	100.0
รวม	**27,028,669.09**	**3,132,823.5**	**23,895,845.50**	**88.4**

ตารางที่ 8 ปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–มีนาคม 2561) จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล

ประเภทของโรงพยาบาล	ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก (กก.)
รพศ.	108,289.8
รพท.	162,305.9
รพช.	496,261.8
รพ.สังกัดกรม	23,905.9
รวม	**790,763.3**

ตารางที่ 9 ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – มีนาคม 2561) และรอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (ตุลาคม 2561–มีนาคม 2562) จำแนกรายเขตสุขภาพ

เขต	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2561 (กก.)	รอบ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2562 (กก.)	การลดลงเมื่อเทียบกับปี 62	
			ปริมาณ (กก.)	ร้อยละของการลดลง (กก.)
1	37,124.0	6,313.9	30,810.2	83.0
2	27,592.5	1,294.3	26,298.3	95.3
3	17,778.4	136.0	17,642.4	99.2
4	40,111.2	1,725.6	38,385.5	95.7
5	29,605.7	2,616.4	26,989.3	91.2
6	25,698.3	6,073.9	19,624.4	76.4
7	30,686.2	9,884.7	20,801.4	67.8
8	36,407.9	12,365.5	24,042.5	66.0
9	39,909.3	3,966.9	35,942.3	90.1
10	45,111.1	5,065.9	40,045.3	88.8
11	38,587.6	762.2	37,825.4	98.0
12	24,310.5	1,133.1	23,177.4	95.3
13	2,458.8	-	2,458.8	100.0
รวม	**395,381.6**	**51,338.5**	**344,043.2**	**87.0**

ตารางที่ 10 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล

ประเภทของโรงพยาบาล	ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก (บาท)
รพศ.	6,883,760.55
รพท.	10,073,812.40
รพช.	35,834,755.28
รพ.สังกัดกรม	1,265,009.95
รวม	**54,057,338.18**

ตารางที่ 11 ปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561(ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) จำแนกตามเขตสุขภาพ

ประเภทของโรงพยาบาล	ปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก (กก.)
1	74,248.1
2	55,185.1
3	35,556.9
4	80,222.3
5	59,211.5
6	51,396.6
7	61,372.3
8	72,815.9
9	79,818.5
10	90,222.3
11	77,175.2
12	48,620.9
13	4,917.7
รวม	**790,763.4**

ตารางที่ 12 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560–กันยายน 2561) จำแนกรายเขตสุขภาพ

ประเภทของโรงพยาบาล	ปริมาณในการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก (บาท)
1	5,744,231.33
2	3,475,607.31
3	2,260,313.00
4	4,942,292.60
5	3,944,593.24
6	3,821,864.11
7	4,274,090.61
8	4,983,000.71
9	5,219,316.31
10	6,002,914.40
11	5,831,312.07
12	3,296,850.62
13	260,951.86
รวม	**54,057,338.18**

ตารางที่ 13 ร้อยละการใช้ประโยชน์ของโรงพยาบาลในกรณีที่มีถุงหิ้วพลาสติกเหลือค้างในคลังพัสดุ

วิธีการนำไปใช้ประโยชน์	ความถี่ในการเลือกใช้	ร้อยละ
1. ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่	24	3.2
2. ใช้ภายในโรงพยาบาล	329	43.3
3. ใส่ยาให้ผู้ป่วยในกรณีลืมนำถุงผ้ามาใส่ยา	267	35.2
4. แจกให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	82	10.8
5. อื่น ๆ	57	7.5
รวม	**759**	**100.0**

ตารางที่ 14 ร้อยละวิธีการที่โรงพยาบาลดำเนินการกรณีที่ผู้ป่วยไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา

วิธีใช้ประโยชน์	ความถี่ในการเลือกใช้	ร้อยละ
1. แจกถุงผ้าให้ใส่ยา	593	37.0
2. ใช้ถุงหิ้วพลาสติกของโรงพยาบาล	394	24.6
3. ใช้ถุงกระดาษ	245	15.3
4. อื่น ๆ	370	23.1
รวม	1,602	100.0

ตารางที่ 15 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้า

ประเภทของโรงพยาบาล	ไม่มีการสั่งทำถุงผ้า (แห่ง)	ร้อยละ	มีการสั่งทำถุงผ้า (แห่ง)	ร้อยละ	รวม
รพศ.	12	1.4	20	2.3	32
รพท.	42	4.8	36	4.1	78
รพช.	497	56.9	223	25.6	720
รพ.สังกัดกรม	14	1.6	29	3.3	43
รวมทั้งหมด	565	64.7	308	35.3	873

ตารางที่ 16 ร้อยละของโรงพยาบาลที่มีการสั่งทำถุงผ้าเพื่อนำไปแจก และ จำหน่าย

ประเภทของโรงพยาบาล	แจก	ร้อยละ	จำหน่าย	ร้อยละ
รพศ.	30	9.7	15	4.9
รพท.	21	6.8	16	5.2
รพช.	144	46.8	57	18.5
รพ.สังกัดกรม	18	5.8	7	2.3
รวมทั้งหมด	213	69.1	95	30.9

2. ประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการ

ตารางที่ 17 ร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (N = 3,476)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	1,158	33.3
หญิง	2,318	66.7
รวม	**3,476**	**100.0**

ตารางที่ 18 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (N = 3,476)

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 - 19 ปี	210	6.0
20 - 35 ปี	937	27.0
36 - 59 ปี	1,621	46.6
60 ปีขึ้นไป	708	20.4
รวม	**3,476**	**100.0**

ตารางที่ 19 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา (N = 3,476)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2,662	76.6
ปริญญาตรี	700	20.1
สูงกว่าปริญญาตรี	114	3.3
รวม	**3,476**	**100.0**

ตารางที่ 20 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (N = 3,476)

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	244	7.0
รับจ้างทั่วไป	807	23.2
พนักงานบริษัท	1,059	30.5
รับราชการ	359	10.3
กิจการส่วนตัว	124	3.6
เกษตรกร	461	13.3
ค้าขาย	201	5.8
อื่นๆ	221	6.3
รวม	**3,476**	**100.0**

ตารางที่ 21 ร้อยละของการรับรู้ของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

เขตสุขภาพ	ไม่ทราบ	ร้อยละ	ทราบ	ร้อยละ
1	103	3.0	545	15.7
4	60	1.7	343	9.9
5	21	0.6	57	1.7
6	103	3.0	426	12.3
8	27	0.7	74	2.1
9	138	4.0	585	16.8
10	21	0.6	78	2.2
12	49	1.4	407	11.7
13	66	1.9	373	10.7
รวม	**588**	**16.9**	**2,888**	**83.1**

ตารางที่ 22 การรับรู้ของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

เขตสุขภาพ	ทราบจากแหล่งข้อมูล							
	โทรทัศน์	ร้อยละ	วิทยุ	ร้อยละ	ปะชาสัมพันธ์จากโรงพยาบาล	ร้อยละ	อื่นๆ	ร้อยละ
1	43	1.5	11	0.5	452	15.7	39	1.4
4	54	1.9	4	0.1	266	9.2	19	0.7
5	6	0.2	-	0.0	49	1.7	2	0.1
6	47	1.6	3	0.1	348	12.1	28	1.0
8	1	0.0	-	0.0	71	2.5	2	0.1
9	46	1.6	1	0.0	508	17.6	30	1.0
10	5	0.2	-	0.0	65	2.3	8	0.3
12	34	1.2	1	0.0	353	12.2	19	0.7
13	30	1.0	-	0.0	327	11.3	16	0.6
รวม	**266**	**9.2**	**20**	**0.7**	**2,439**	**84.5**	**163**	**5.6**

ตารางที่ 23 ร้อยละประชาชนที่มีการเตรียมถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

การเตรียมถุงผ้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เตรียม	2,402	69.10
ไม่เตรียม	1,074	30.90
รวม	**3,476**	**100.00**

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนน ความคิดเห็นของการนำถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

ความคิดเห็นต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	4.57	0.670	สูง
2. ท่านคิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ	4.55	0.669	สูง
3. ท่านคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติก	5.59	0.659	สูง
4. ท่านสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา	4.40	0.823	สูง
5. ท่านคิดว่าการที่ท่านนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ	2.07	1.389	ต่ำ

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

รายการ	ระดับความคิดเห็น							
	มาก-มากที่สุด		ปากลาง		น้อย-น้อยที่สุด		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก	3,207	92.3	237	6.8	32	0.9	3,476	100.0
2. ท่านคิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ	3,224	92.8	216	6.2	36	1.0	3,476	100.0
3. ท่านคิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติก	3,236	93.1	205	5.9	35	1.0	3,476	100.0
4. ท่านสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา	3,008	86.5	369	10.6	99	2.8	3,476	100.0
5. ท่านคิดว่าการที่ท่านนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ	654	18.8	378	10.9	2,444	70.3	3,476	100.0

ตารางที่ 26 ร้อยละความคิดเห็นของผู้รับบริการที่เห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก จำแนกตามเขตสุขภาพ

เขตสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด	ร้อยละ	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	น้อยที่สุด	ร้อยละ
1	463	13.3	141	4.1	41	1.2	2	0.1	1	0.0
4	254	7.3	109	3.1	36	1.0	3	0.1	1	0.0
5	24	0.7	36	1.0	17	0.5	1	0.0		0.0
6	337	9.7	143	4.1	43	1.2	5	0.1	1	0.0
8	73	2.1	25	0.7	3	0.1		0.0		0.0
9	458	13.2	201	5.8	55	1.6	9	0.3	1	0.0
10	87	2.5	8	0.3	2	0.2		0.0	2	0.1
12	274	7.9	150	4.3	27	0.8	4	0.1	1	0.0
13	318	9.1	100	3.0	13	0.4	1	0.0		0.0
รวม	2,288	65.8	919	26.4	237	7.0	25	0.7	7	0.1

ตารางที่ 27 ร้อยละความคิดเห็นของผู้รับบริการที่คิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ จำแนกตามเขตสุขภาพ

เขตสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด	ร้อยละ	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	น้อยที่สุด	ร้อยละ
1	464	13.3	147	4.2	28	0.8	7	0.2	2	0.1
4	237	6.8	133	3.8	28	0.8	4	0.1	1	0.0
5	22	0.6	38	1.1	18	0.5		0.0		0.0
6	332	9.6	150	4.3	39	1.1	8	0.2		0.0
8	76	2.2	22	0.6	3	0.1		0.0		0.0
9	438	12.6	225	6.5	54	1.6	5	0.1	1	0.0
10	82	2.4	13	0.4	2	0.1	1	0.0	1	0.0
12	257	7.4	164	4.7	31	0.9	3	0.2	1	0.0
13	316	9.1	108	3.2	13	0.3		0.0	2	0.1
รวม	2,224	64.0	1,000	28.8	216	6.2	28	0.8	8	0.2

ตารางที่ 28 ร้อยละความคิดเห็นของผู้รับบริการที่สะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยาจำแนกตามเขตสุขภาพ

เขตสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด	ร้อยละ	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	น้อยที่สุด	ร้อยละ
1	400	11.5	177	5.1	54	1.6	9	0.3	8	0.2
4	222	6.4	120	3.5	52	1.5	6	0.2	3	0.1
5	17	0.5	32	0.9	27	0.8	2	0.1		0.0
6	311	8.9	140	4.0	57	1.6	15	0.4	6	0.2
8	73	2.1	24	0.7	2	0.1	2	0		0.0
9	375	10.8	226	6.5	100	2.9	14	0.4	8	0.2
10	67	1.9	21	0.6	6	0.2	4	0.1	1	0.0
12	232	6.7	163	4.7	48	1.4	11	0.3	2	0.1
13	283	8.2	125	3.6	23	0.5	4	0.1	4	0.1
รวม	1,980	57.0	1,028	29.6	369	10.6	67	1.9	32	0.9

ตารางที่ 29 ร้อยละความคิดเห็นของผู้รับบริการที่คิดว่าการใช้ถุงผ้าใส่ยาดีกว่าการใช้ถุงหิ้วพลาสติก จำแนกตามเขตสุขภาพ

เขตสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด	ร้อยละ	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	น้อยที่สุด	ร้อยละ
1	474	13.6	142	4.1	27	0.8	4	0.1	1	0.0
4	262	7.5	106	3.0	32	0.9	2	0.1	1	0.0
5	24	0.7	40	1.2	14	0.4		0.0		0.0
6	363	10.4	123	3.5	37	1.1	5	0.1	1	0.0
8	76	2.2	23	0.7	2	0		0.0		0.0
9	456	13.1	205	5.9	54	1.6	6	0.2	2	0.1
10	82	2.4	13	0.4	3	0.1	1	0.0		0.0
12	277	8.0	143	4.1	31	0.9	4	0.1	1	0.0
13	314	9.2	113	3.2	5	0.1	5	0.1	2	0.1
รวม	2,328	67.1	908	26.1	205	5.9	27	0.7	8	0.2

ตารางที่ 30 ร้อยละความคิดเห็นของผู้รับบริการที่คิดว่าการนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ จำแนกตามเขตสุขภาพ

เขตสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด	ร้อยละ	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	น้อยที่สุด	ร้อยละ
1	68	2.0	38	1.1	58	1.7	129	3.7	355	10.2
4	42	1.2	29	0.8	55	1.6	62	1.8	215	6.2
5	3	0.1	7	0.2	15	0.4	24	0.7	29	0.8
6	75	2.2	44	1.3	64	1.8	91	2.6	255	7.3
8	7	0.2	3	0.1	11	0.3	27	0.8	53	1.5
9	63	1.8	60	1.7	87	2.5	148	4.3	365	10.5
10	3	0.1	2	0.1	4	0.1	15	0.4	75	2.2
12	57	1.6	66	1.9	53	1.5	67	1.9	213	6.1
13	62	1.7	25	0.7	31	1	53	1.5	268	7.8
รวม	380	10.9	274	7.9	378	10.9	616	17.7	1,828	52.6

แบบสอบถาม

โครงการประเมินการใช้ถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาล : .....

ประเภท : ☐ ระดับ A ☐ ระดับ S ☐ ระดับ M1 ☐ ระดับ M2 ☐ ระดับ F1 ☐ ระดับ F2 ☐ ระดับ F3

จำนวนเตียง : ..... เตียง **จังหวัด :** .....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล : ..... โทร. .....

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ ที่ตรงกับหน่วยงานของท่าน

ส่วนที่ 1 การขับเคลื่อนนโยบายถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1. หลังจากได้รับนโยบายถุงผ้าใส่ยาให้ผู้ป่วยแทนถุงหิ้วพลาสติก ท่านมีแผนในการดำเนินงานอย่างไร

   ☐ มีแผนการดำเนินงาน ☐ ไม่มีแผนการดำเนินงาน

   กรณี มีแผนการดำเนินงาน ท่านได้ตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการลดการใช้ถุงหิ้วพลาสติกอย่างไร โปรดระบุ

   .....

   .....

   กรณี ไม่มีแผนการดำเนินงาน ท่านได้ดำเนินการอย่างไร โปรดระบุ

   .....

   .....

2. ท่านมีการการสื่อสารให้ประชาชนนำถุงผ้ามาใส่ยาอย่างไร

   ☐ ประชาสัมพันธ์ใน รพ. ☐ แจ้งผู้ป่วยโดยตรง ☐ Face book/Line ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การใช้ถุงหิ้วพลาสติกในโรงพยาบาล

1. โรงพยาบาลของท่านใช้ถุงหิ้วพลาสติก ความกว้างขนาดเท่าไหร่

   ☐ กว้างตั้งแต่ 9 นิ้วขึ้นไป ☐ กว้าง 6-8 นิ้ว ☐ กว้าง ≤ 5 นิ้ว ☐ ทั้ง 3 ขนาด ☐ อื่น ๆ .....

2. ปริมาณการสั่งซื้อถุงหิ้วพลาสติก

ขนาดความกว้าง	ปีงบประมาณ 2561								ปีงบประมาณ 2562	
	ตค.-ธค. 2560		มค. –มีค. 2561		เมย. –มิย. 2561		กค. – กย. 2561		ตค.2561-มีค 2562	
	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)
9 นิ้วขึ้นไป										
6-8 นิ้ว										
≤ 5 นิ้ว										

3. หน่วยงานของท่านมีถุงพลาสติกเหลือค้างในคลังพัสดุของโรงพยาบาลหรือไม่

   ☐ ไม่มีเหลือค้าง ☐ มีเหลือค้าง นำไปใช้ประโยชน์ (ระบุ) .....

4. กรณีที่ประชาชนไม่ได้นำถุงผ้ามาใส่ยา ทางโรงพยาบาลดำเนินการอย่างไร

   ☐ ใช้ถุงหิ้วพลาสติกของ รพ. ใส่ยา ☐ แจกถุงผ้าให้ใส่ยา ☐ ถุงกระดาษ ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

5. โรงพยาบาลมีการสั่งทำถุงผ้าหรือไม่

   ☐ มี ☐ แจก

   ☐ ขาย ราคา ..... บาท

   ☐ ไม่มี

6. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน .....

   .....

7. ข้อเสนอแนะ .....

   .....

ผู้ติดต่อประสานงาน: น.ส. พูลสิน ศรีประยูร โทร. 0 2590 1205 E-mail: poonsin@health.moph.go.th
น.ส.ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ โทร. 0 2590 1375 E-mail: thsukai@yahoo.com
งานประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์สุขภาพ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

แบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ ☐ 15 – 19 ปี ☐ 20 – 35 ปี ☐ 36 – 59 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป

การศึกษา : ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ : ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ พนักงานบริษัท ☐ อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก

1. ท่านทราบไหมว่าโรงพยาบาลให้นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก
   ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ
   ถ้าทราบ ท่านทราบข้อมูลจากแหล่งใด
   ☐ โทรทัศน์ ☐ วิทยุ ☐ โรงพยาบาล ☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....
2. ท่านได้เตรียมถุงมาใส่ยา หรือไม่
   ☐ เตรียมมา ☐ ไม่เตรียมมา เพราะ .....

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์นำถุงผ้ามาใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติก					
2. ท่านคิดว่านโยบายการรณรงค์ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงหิ้วพลาสติกควรดำเนินการต่อ					
3. ท่านคิดว่าการใช้ถุงผ้าดีกว่าการใช้ถุงพลาสติก					
4. ท่านสะดวกที่จะนำถุงผ้ามาจากบ้านเพื่อใส่ยา					
5. ท่านคิดว่าการที่ท่านนำถุงผ้ามาเองจากบ้านเป็นการเพิ่มภาระ					

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

.....

. .....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนการใช้ถุงหิ้วพลาสติก

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

รายชื่อโรงพยาบาลที่ไม่ได้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form ภายในระยะเวลาที่ศึกษา

เขตสุขภาพ	ชื่อโรงพยาบาล	ประเภท	จังหวัด
1	โรงพยาบาลเมืองปาน	โรงพยาบาลชุมชน	ลำปาง
1	โรงพยาบาลศรีสังวาลย์	โรงพยาบาลทั่วไป	แม่ฮ่องสอน
2	โรงพยาบาลศรีเทพ	โรงพยาบาลชุมชน	เพชรบูรณ์
2	โรงพยาบาลตรอน	โรงพยาบาลชุมชน	อุตรดิตถ์
2	โรงพยาบาลพิชัย	โรงพยาบาลชุมชน	อุตรดิตถ์
3	โรงพยาบาลสรรพยา	โรงพยาบาลชุมชน	ชัยนาท
3	โรงพยาบาลทับคล้อ	โรงพยาบาลชุมชน	พิจิตร
3	โรงพยาบาลหนองฉาง	โรงพยาบาลชุมชน	อุทัยธานี
3	โรงพยาบาลหนองขาหย่าง	โรงพยาบาลชุมชน	อุทัยธานี
4	โรงพยาบาลบางไทร	โรงพยาบาลชุมชน	พระนครศรีอยุธยา
4	โรงพยาบาลอุทัย	โรงพยาบาลชุมชน	พระนครศรีอยุธยา
4	โรงพยาบาลชัยบาดาล	โรงพยาบาลชุมชน	ลพบุรี
4	โรงพยาบาลวิหารแดง	โรงพยาบาลชุมชน	สระบุรี
4	โรงพยาบาลป่าโมก	โรงพยาบาลชุมชน	อ่างทอง
4	โรงพยาบาลสามโก้	โรงพยาบาลชุมชน	อ่างทอง
5	โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต	โรงพยาบาลชุมชน	กาญจนบุรี
6	โรงพยาบาลเขาคิชฌกูฏ	โรงพยาบาลชุมชน	จันทบุรี
6	โรงพยาบาลพระปกเกล้า	โรงพยาบาลศูนย์	จันทบุรี
6	โรงพยาบาลท่าตะเกียบ	โรงพยาบาลชุมชน	ฉะเชิงเทรา
6	โรงพยาบาลเกาะสีชัง	โรงพยาบาลชุมชน	ชลบุรี
6	โรงพยาบาลเกาะช้าง	โรงพยาบาลชุมชน	ตราด
6	โรงพยาบาลโคกสูง	โรงพยาบาลชุมชน	สระแก้ว
6	โรงพยาบาลบางพลี	โรงพยาบาลทั่วไป	สมุทรปราการ
6	โรงพยาบาลสหัสขันธ์	โรงพยาบาลชุมชน	กาฬสินธุ์
7	โรงพยาบาลน้ำพอง	โรงพยาบาลชุมชน	ขอนแก่น
7	โรงพยาบาลเวียงเก่า	โรงพยาบาลชุมชน	ขอนแก่น
8	โรงพยาบาลโซ่พิสัย	โรงพยาบาลชุมชน	บึงกาฬ
8	โรงพยาบาลบึงโขงหลง	โรงพยาบาลชุมชน	บึงกาฬ
8	โรงพยาบาลศรีวิไล	โรงพยาบาลชุมชน	บึงกาฬ
8	โรงพยาบาลภูกระดึง	โรงพยาบาลชุมชน	เลย
8	โรงพยาบาลภูหลวง	โรงพยาบาลชุมชน	เลย
8	โรงพยาบาลศรีธาตุ	โรงพยาบาลชุมชน	อุดรธานี

เขตสุขภาพ	ชื่อโรงพยาบาล	ประเภท	จังหวัด
8	โรงพยาบาลดงหลวง	โรงพยาบาลชุมชน	มุกดาหาร
9	โรงพยาบาลจักราช	โรงพยาบาลชุมชน	นครราชสีมา
9	โรงพยาบาลคง	โรงพยาบาลชุมชน	นครราชสีมา
9	โรงพยาบาลสีดา	โรงพยาบาลชุมชน	นครราชสีมา
9	โรงพยาบาลเทพรัตน์นครราชสีมา	โรงพยาบาลทั่วไป	นครราชสีมา
10	โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา	โรงพยาบาลชุมชน	ยโสธร
10	โรงพยาบาลโพธิ์ศรีสุวรรณ	โรงพยาบาลชุมชน	ศรีสะเกษ
10	โรงพยาบาลวังหิน	โรงพยาบาลชุมชน	ศรีสะเกษ
10	โรงพยาบาลสิรินธร	โรงพยาบาลชุมชน	อุบลราชธานี
11	โรงพยาบาลคลองท่อม	โรงพยาบาลชุมชน	กระบี่
11	โรงพยาบาลเกาะพีพี	โรงพยาบาลชุมชน	กระบี่
11	โรงพยาบาลจุฬาภรณ์	โรงพยาบาลชุมชน	นครศรีธรรมราช
11	โรงพยาบาลลานสกา	โรงพยาบาลชุมชน	นครศรีธรรมราช
11	โรงพยาบาลถ้ำพรรณรา	โรงพยาบาลชุมชน	นครศรีธรรมราช
11	โรงพยาบาลนบพิตำ	โรงพยาบาลชุมชน	นครศรีธรรมราช
11	โรงพยาบาลท้ายเหมืองชัยพัฒน์	โรงพยาบาลชุมชน	พังงา
11	โรงพยาบาลกระบุรี	โรงพยาบาลชุมชน	ระนอง
11	โรงพยาบาลละอุ่น	โรงพยาบาลชุมชน	ระนอง
11	โรงพยาบาลสุขสำราญ	โรงพยาบาลชุมชน	ระนอง
11	โรงพยาบาลไชยา	โรงพยาบาลชุมชน	สุราษฎร์ธานี
11	โรงพยาบาลท่าฉาง	โรงพยาบาลชุมชน	สุราษฎร์ธานี
11	โรงพยาบาลบ้านนาเดิม	โรงพยาบาลชุมชน	สุราษฎร์ธานี
11	โรงพยาบาลพระแสง	โรงพยาบาลชุมชน	สุราษฎร์ธานี
11	โรงพยาบาลบ้านตาขุน	โรงพยาบาลชุมชน	สุราษฎร์ธานี
11	โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	โรงพยาบาลทั่วไป	ชุมพร
12	โรงพยาบาลศรีสาคร	โรงพยาบาลชุมชน	นราธิวาส
12	โรงพยาบาลสุไหงปาดี	โรงพยาบาลชุมชน	นราธิวาส
12	โรงพยาบาลปะนาเระ	โรงพยาบาลชุมชน	ปัตตานี
12	โรงพยาบาลไม้แก่น	โรงพยาบาลชุมชน	ปัตตานี
12	โรงพยาบาลยะหริ่ง	โรงพยาบาลชุมชน	ปัตตานี
12	โรงพยาบาลป่าพะยอม	โรงพยาบาลชุมชน	พัทลุง
12	โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ณ อำเภอนาทวี	โรงพยาบาลชุมชน	สงขลา
12	โรงพยาบาลเทพา	โรงพยาบาลชุมชน	สงขลา
12	โรงพยาบาลหาดใหญ่	โรงพยาบาลศูนย์	สงขลา

โรงพยาบาลสังกัดกรม

ลำดับที่	ชื่อโรงพยาบาล	ประเภท	สังกัด
1.	โรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี	สังกัดกรม	กรมการแพทย์
2.	โรงพยาบาลมะเร็งสุราษฎร์ธานี	สังกัดกรม	กรมการแพทย์
3.	โรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี	สังกัดกรม	กรมการแพทย์
4.	สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย	สังกัดกรม	กรมพัฒนาการแพทย์ไทยและการแพทย์ทางเลือก
5.	โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชนครินทร์	สังกัดกรม	กรมสุขภาพจิต
6.	โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์	สังกัดกรม	กรมสุขภาพจิต
7.	สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์	สังกัดกรม	กรมสุขภาพจิต
8.	สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์	สังกัดกรม	กรมสุขภาพจิต

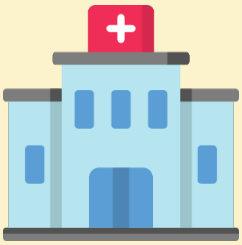

รวมทั้งสิ้น **74** แห่ง

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2561. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มงคลการพิมพ์.

จิดาภา ลอยเดือนฉาย. (2553). ใช้ถุงผ้าใส่ยาแทนถุงพลาสติกเพื่อลดการใช้และปริมาณขยะในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

นิโลบล ตรีเสน่ห์จิต. (2553). แรงจูงใจ และทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้าในเขตกรุงเทพมหานคร[ปริญญานิพนธ์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปาลิดา สามประดิษฐ์ และชุติมาวดี ทองจีน. (2560). การรับรู้ข่าวสาร ทัศนคติ และความรับผิดชอบทางสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ถุงผ้าบรรจุสินค้าที่ซื้อจาก Tops Market ของคนในกรุงเทพมหานคร. ใน: http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/2571/1/palida_samp.pdf.

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2561). สถานการณ์/แคมเปญงดใช้ถุงพลาสติก. ใน: https://www.seub.or.th/bloging/

วรางคณา ศรนิล. (2555). มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก:ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ศูนย์ข้อมูล&ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (2561). ภายใต้กระแส "รักษ์โลก" การใช้พลาสติกในไทย (แค่) เติบโตช้าลง ใน: https://www.tcijthai.com/news/2018/10/scoop/8385.

สถิติการใช้ถุงพลาสติกในไทย. (2561). MCOT ใน: https://radio.mcot.net/view/5c063e22e3f8e4e9010dc418.

ส่วนเศรษฐกิจรายสาขา ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก. (2561). อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก ใน: https://www.gsb.or.th/getattachment/626a675b-42f2-4a39-9ec3-0fcca8acf087/IN_plastic_61_detail.aspx.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2561). รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ปี 2561 และแนวโน้มปี 2562 ใน: http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_overview/annual2018.pdf.

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). พลาสติก:สิ่งปลอมปนในชีวิตและสิ่งแวดล้อม.ใน: https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2560/may2560-1.pdf.

อัจฉราพรรณ ลีฬพันธ์ และวิษณุ เหลืองลออ. (2557). เจตคติและพฤติกรรมการลดใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม.

เอกฤทธิ์ ลีลาเกรียงศักดิ์. (2555). มาตรการทางกฎหมายในการลดปริมาณการผลิตและการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.